

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 23.

Tisdagen den 2 mars.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 25 nästlidna februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Nilson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, angående försäljning av Vadstena krigsmanshuskassa tillhöriga hemmanet 1 mantal Övertorp nr 2 Östergården i Bjälbo socken av Östergötlands län.

Denna proposition blev på begäran bordlagd.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna:

nr 126, angående förhöjning av inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn till befattningshavare vid lotsverket; och

nr 138, angående upplåtande av vissa lokaler för metallografiska forskningsinstitutet;

till bankoutskottet propositionen, nr 127, angående pensioner åt fcedermarsken K. V. Gustafsson och räknebiträdet A. K. E. Borén samt årligt understöd åt änkan S. V. Holmstedt och hennes dotter;

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 134, angående lönereglering för länsveterinärer; och

nr 135, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 24 juli 1903 angående vård av enskildes skogar;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 130, angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre portvakten C. E. Carlsson;

nr 131, angående pension å allmänna indragningsstaten åt fästningsbyggnadsarbetarna K. J. Lind, J. Karlsson och G. Pettersson;

Andra kammarens protokoll 1920. Nr 23.

nr 132, angående pension å allmänna indragningsstaten åt sömmerskan Lovisa Margareta Johansdotter; och

nr 133, angående pension å allmänna indragningsstaten åt arbeterskorna vid ammunitionfabriken Brita Olsson och Ebba Maria Svensson; samt

till statsutskottet propositionen, nr 139, angående disponerande för arméns räkning av visst antal sängplatser å länslasarettet i Umeå.

§ 4.

Herr *Ericsons* i Funäsdalen på kammarens bord liggande motion, nr 339, som nu föredrogs, remitterades till jordbruksutskottet.

§ 5.

Vidare föredrogs, men blevo ånyo lagda på bordet statsutskottets utlåtanden nr 1 A, 1 B, 3 A, 3 B och 26—28, jordbruksutskottets utlåtanden nr 22 och 23, särskilda utskottets utlåtande nr 1 samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

§ 6.

Herr *Olsson* i Broberg avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 116, med förslag till lag om ändrad lydelse av 59 § i lagen angående väghållningsbetsvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 och till lag med vissa bestämmelser i fråga om granskning och justering av under år 1919 upprättad vägfyrktalslängd.

Nämnda motion, som erhöll ordningsnumret 340, bordlades på begäran.

§ 7.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser

nr 50, till Konungen angående viss utredning rörande de med statslån understödda järnvägsaktiebolagens räkenskaper; och

nr 51, till fullmäktige i riksgäldskontoret angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

Vidare anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 47, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av andra stycket av slutbestämmelserna i lagen den 19 juni 1917 angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

§ 8.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr vice talmannen, som yttrade: Jag tar mig friheten hemställa, att främst å föredragningslistan för morgondagens plenum bland två gånger bordlagda ärenden må uppföras särskilda utskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund.

Denna anhållan bifölls.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Sandberg* under 5 dagar fr. o. m. den 6 mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,21 e. m

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 3 mars, f. m.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 140, angående försäljning av Vadstena krigsmanshuskassa tillhöriga hemmanet 1 mantal Övertorp nr 2 Östergården i Bjälbo socken av Östergötlands län

§ 2.

Herr *Olsson* i Broberg *m. fl.* på kammarens bord liggande motion nr 340, som härpå föredrogs, remitterades till jordbruksutskottet.

§ 3.

Till avgörande förelåg nu särskilda utskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund. *Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.*

I en den 14 februari 1920 till riksdagen avlåten och till dess särskilda utskott överlämnad proposition, nr 90, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikes-

Ang. Sveriges departementsärenden samma dag, föreslagit riksdagen, att riksdagen anslutning till måtte samtycka till att Kungl. Maj:t avgåve förklaring, att Sverige nationernas förbund. anslöte sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

(Forts.)

I samband härmed hade utskottet till behandling förehaft i anledning av propositionen väckta och till utskottet hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren:

- nr 216, av herr *Ekman*;
- nr 218, av herr *Reuterskiöld*;
- nr 219, av herrar *Westman* och *Åhlmans Olof Olsson*;
- nr 225, av herr *Winberg*; och
- nr 226, av herr *Lindhagen*; samt

inom andra kammaren:

- nr 323, av herr *Vennerström m. fl.*

Utskottet hemställde,

1) att den av herrar *Westman* och *Åhlmans Olof Olsson* avgivna motion, nr 219, i första kammaren, om framställning avseende förlängning av tidsfristen för beslut rörande Sveriges inträde i nationernas förbund, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

2) att riksdagen, med avslag å övriga i ämnet väckta motioner, måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, samtycka till att Kungl. Maj:t avgåve förklaring, att Sverige anslöte sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

Reservationer hade likväl avgivits:

vid punkten 1) av utskottets hemställan av herrar *Wohlin*, *Clason*, *Magnusson* i Tumhult, *Nilsson* i Bonarp och *Vennerström*, som ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till herrar *Westmans* och *Åhlmans Olof Olssons* motion; samt

vid punkten 2) av utskottets hemställan av herrar *Trygger*, *Clason*, *Aaby Ericsson*, *Lindman*, *Magnusson* i Tumhult och *Nilsson* i Bonarp, vilka hemställt, att riksdagen icke måtte bifalla vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit;

av herr *Swartz*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen, under uttalande att, innan Förenta staterna fattat beslut om och på vilka villkor de önskade inträda i nationernas förbund, slutlig ställning ej kunde tagas till frågan om Sveriges anslutning till sagda förbund, måtte förklara, att Kungl. Maj:ts proposition ej för närvarande kunde bifallas;

av herr *Wohlin*, vilken ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte besluta att avgiva det svar å Kungl. Maj:t; förevarande proposition, att riksdagen livligt sympatiserade med strävan-

dena att skapa en på rätten grundad internationell ordning och ansä-
ge Sverige böra medverka till upprättandet av ett öppet och fredsbe-
tryggande nationernas förbund men likväl icke kunnat bifalla Kungl.
Maj:ts förslag att riksdagen måtte samtycka till att Kungl. Maj:t
avgåve förklaring, att Sverige anslöte sig till akten om nationernas
förbund av den 28 juni 1919; samt

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

av herr *Vennerström*, som yrkat, att riksdagen måtte avslå
Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Efter föredragning av utskottets hemställan yttrade

Hans excellens herr statsministern *Edén*: Herr talman, mina
herrar! Det finnes säkerligen ingen i denna kammare, som icke full-
ständigt instämmer med de ord, vilka utgöra inledningen till sär-
skilda utskottets betänkande i den nu föreliggande frågan, nämligen
att denna fråga hör till de mest betydelsefulla, som någonsin förelagts
till prövning av den svenska riksdagen.

I själva verket är det ju så, att frågan till hela sin natur är någon-
ting enastående, någonting som faller utanför de svenska statsmakter-
nas vanliga arbete, och att den genom hela det läge, i vilket den åt
oss nu lämnats till avgörande, innesluter så många olika sidor och så
många ovissa moment, att ingen kan undandraga sig mycket allvarliga
överväganden om den verkliga innebörden och de kommande konsekven-
serna.

Att regeringen, som har haft att bereda ärendet och framlagt för-
slaget, för sin del har varit djupt medveten om denna frågas in-
vecklade beskaffenhet och allvarliga art, därom vittnar skulle jag tro,
varje sida i propositionen. Och när vi nu uti utskottets betänkande
och de därvid fogade reservationerna finna en rad av anmärkningar
och betänkligheter framhållna, så kan jag lugnt konstatera, att i sak
dessa anmärkningar och betänkligheter knappast vid någon punkt röra
vid någonting, som inte redan upptagits i den kungl. propositionen.

För regeringen är det i varje fall en stor tillfredsställelse, att det
slutliga resultatet av utskottets prövning, sådant det framgått i ma-
joritetsens beslut, är fullkomligt detsamma som det, vilket regeringen
själv har kommit till, nämligen att så som denna fråga nu ligger,
bör, ja, jag kan väl säga, måste Sverige taga steget att efterkomma
den inbjudan om inträde i nationernas förbund, till vilken vi ha att
taga ställning.

Den uppfattning om förbundsaktens innebörd och om det rätta
sättet att tolka dess viktigaste bestämmelser, som har kommit fram i
utskottets utlåtande, är till alla delar densamma, som regeringen har
gjort gällande i sin föregående undersökning. Det är av vikt att på
denna dag fullt och klart slå fast, att i detta avseende, om riksdagen
följer utskottets tillstyrkande, Sveriges statsmakter äro fullständigt
ense; ense sålunda om räckvidden av de förpliktelser, som ett inträde i
nationernas förbund innebär, och om måttet av de rättigheter, som vårt
land har att göra gällande såsom medlem av förbundet.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Samma fullständiga enighet har jag också att notera i fråga om de önskemål rörande förbundets utveckling, som framkommit i utskottets yttrande och av utskottet angivits såsom riktlinjer för Sveriges verksamhet, därest det inträder i förbundet. Utskottet har sammanfattat dessa önskemål genom att framhålla, att det viktigaste som Sverige bör inrikta sina strävanden på inom förbundet, är följande:

»upptagande så snart sig göra låter av de icke inbjudna staterna i förbundet;

åstadkommandet av en mera tillfredsställande ordning för de mindre staternas representation i förbundets råd;

ett bestämdare reglerande av delegeradeförsamlingens sammanträden och uppgifter samt av förbundsorganens inbördes kompetens;

organisierandet, så snart sig göra låter, av den fasta internationella domstol, som i förbundsakten omtalas, samt ett bättre preciserande och vidare utvecklande av det i densamma föreskrivna medlings- och skiljedomsförfarandet;

samt sist, men icke minst, att det arbete för en universell och effektiv begränsning av de nationella rustningarna, som i förbundsaktens art. 8 utlovas, utan dröjsmål igångsättes och med verklig kraft bedrivs.»

Jag kan å regeringens vägnar förklara, att dessa önskemål, som för övrigt blivit i delvis andra ordalag uttryckta redan i propositionen, ha regeringens fullständiga och odelade anslutning.

Men om sålunda överenstämmelsen är i allt väsentligt fullständig emellan regeringen och utskottets flertal, så ha till utskottets betänkande fogats reservationer, vilka icke blott i sina yrkanden kommit till ett motsatt resultat utan också i sin motivering innebära meningskiljaktigheter av mycket allvarlig art.

Jag har i det avseendet nyss antytt, att jag ingalunda kan förundra mig över, om betänkligheter och anmärkningar komma fram mot detta förbund och i fråga om vår anslutning till detsamma. Jag vill gärna medgiva, att det kan givas tvekan om Sveriges ställningstagande, och jag finner det åtminstone förklarligt att denna tvekan kan accentueras starkare än regeringen själv och utskottet ha gjort. Det är ju en obestridd och obestridd rättighet och en plikt för varje folkrepresentant, som har att taga sin del i ansvaret för detta stora avgörande, att utföra sin prövning på det noggrannaste och mest inträngande sätt. Med detta självklara erkännande kan jag dock icke undgå att beklaga, att i denna fråga utskottets arbete har slutat med en sådan splittring som den, vilken tagit sig uttryck i de avgivna reservationerna, och att dessa reservationer åtminstone till en del beledsagats utav uttalanden, om vilka jag nödgas förmena, att de varken varit behöfliga för den ståndpunkt, som vederbörande ansett sig böra intaga, ej heller kunna vara ur någons synpunkt för landet lyckliga. Jag beklagar detta icke därför att jag har någon farhåga för utgången av frågans behandling i den svenska riksdagen; jag känner mig förvissad om, att denna kammars liksom medkammarens majoritet kommer att följa regeringen och utskottet. Mitt beklagande är

grundat därpå, att i en sak utav denna utomordentliga natur det måste vara av den allra största vikt icke blott att avgörandet faller i en riktning, som vi anse riktig och nödvändig, utan också att detta avgörande sker på ett sådant sätt, med en sådan enighet, som ger vårt land de bästa möjliga förutsättningarna vid sitt blivande arbete inom det nya statssamfundet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Mina herrar! Om och när nu Sverige står i begrepp att taga detta stora steg, då bör det väl ligga i öppen dag, att för Sveriges möjligheter att inom nationernas förbund göra sin åskådning och sina intressen gällande, för Sveriges möjligheter att verka till avhjälpande av bristerna, om vilka vi ju i grunden alla äro ense, för alla dessa Sveriges möjligheter i framtiden kan det icke undgå att bliva en källa till svaghet, i fall steget tages under ett häftigt motstånd ifrån en minoritet, som har gått till en hänsynslös motaktion, och i all synnerhet om denna minoritet i det väsentliga sammanfaller med vissa fasta och betydande partier i riksdagen och i landet.

Låt oss se oss omkring, huru ställningen varit och är i de andra länder, som ha förhållanden ungefär liknande våra, och där man säkerligen icke mindre än hos oss har känt vådorna utav avgörandet och allvaret i de förpliktelser, man genom ett inträde ikläder sig. I land efter land, som under dessa sista veckor och dagar behandlat frågan om inträde i nationernas förbund, har insikten om enighetens, den samlande nationella samhörighetens betydelse vid frågans avgörande lett till en uppslutning efter helt andra linjer än de, som i vårt särskilda utskott ha kommit till synes. I Holland har andra kammaren med en överväldigande majoritet beslutat inträde. I Danmarks folketing är beslutet fattat enligt tidningsuppgift enhälligt. I båda dessa staters första kammare väntas samma resultat. Och i vårt grannland Norge, där frågan till synes kommer till behandling just i dag, är visserligen motståndet från ett parti, vänstersocialisterna, kraftigt liksom här, men så vitt man kan döma av behandlingen i det utskott, som berett ärendet, kommer inom övriga delar av stortinget anslutningen att vara synnerligen allmän. När så har skett och när så kan väntas ske i de andra neutrala länderna, då beror det tydligen därpå, att man i dessa länder känner det som ett behov att stå tillsammans uti ett beslut, som ändock måste fattas, att man känner, att det först därigenom ges åt landet en verklig grundval för att hävda sin rätt och sina intressen, samt för att ge eftertryck åt sina krav rörande förbundets utveckling och omdaning.

Jag kan icke underlåta att trots splittringen i vårt särskilda utskott och i dess utlåtande uttala en förhoppning, att även hos oss vid ärendets slutliga behandling samma känsla, som har behärskat folkrepresentationen i övriga neutrala länder, skall kunna göra sig gällande, och att den känslan åtminstone i någon mån skall förmå att genombryta partibanderna eller partigränserna. Ty så mycket är visst, att lika väl som det förut har synts oss vara en angelägenhet, som är värd offer, att söka samla olika meningsgrupper till samhörighet vid hållningen utåt i stora kriser, lika väl ställes det kravet och har

Ang. Sveriges
nastlutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

man rätt att ställa den förväntan på oss vid det avgörande, som nu sker, och som i mera eminent grad än kanske något föregående under många generationer kommer att inverka på Sveriges hela ställning i Europa och i världen. Jag vågar hysa denna förhoppning så mycket hellre som de grunder, vilka anförts i de olika reservationerna och utmynnat i avslagsyrkanden i olika formulering, som dessa grunder, säger jag, så vitt jag efter ärlig prövning kan bedöma, icke borde berättiga till det slut, vartill reservanterna kommit.

I det avseendet skall jag icke ägna många ord åt den första reservationen, den som går ut på ett yrkande att Sverige skulle göra framställning om ett uppskov med avgivandet av sitt svar, en förlängning av tidsfristen för Sveriges beslut i frågan. Det särskilda utskottet har redan till fullo uppvisat, att de faktiska förhållandena göra varje sådan framställning fullständigt utsiktslös. Vad som har passerat ifråga om Schweiz, som ju till en början på en omväg sökte åstadkomma ett uppskov, visar, att det icke låter sig göra att erhålla ett sådant medgivande. Jag skall endast tillägga att när man nu i den offentliga diskussionen även vänder sig mot regeringen med kländer för att den icke av egen drift har sökt vinna det eftertrådade uppskottet, så är detta fullständigt oberättigat. Det borde vara överflödigt att uttala, att regeringen själv ingalunda kan ha varit främjande för önskvärdheten att erhålla en längre tid icke blott för frågans bedömande utan också för att taga kännedom om och avvakta utvecklingen av dess allmänna läge. Men alla underrättelser, som regeringen inhämtat — och sådana underrättelser *ha* inhämtats — hava samstämmigt gått ut därpå, att det icke fanns minsta utsikt att få något uppskov.

Vi hade ju också, alltifrån det att förbundsakten blev offentliggjord, i densamma en uttrycklig och otvetydig bestämmelse, som rent av syntes omöjliggöra beviljandet av sådant uppskov. Det var den bestämmelsen, att de till inträde inbjudna neutrala staterna skulle avgiva sin förklaring inom två månader från den dag, då ratifikationer av fredsfördraget av juni 1919 blivit högtidligen överlämnade av Tyskland och tre av huvudmakterna bland dess motståndare. Jag erinrar också därom, att denna bestämmelses tillvaro och bindande beskaffenhet ingalunda varit fördold för svenska riksdagen. Vid besvarandet av en interpellation i ett annat ärende i höstas under sista riksdagen hade jag tillfälle och anledning att direkt framhålla, att förhållandet var sådant. Att under sådana omständigheter från svenska riksdagens och sedan från regeringens sida komma med en framställning om uppskov i enlighet med herr Westmans motion, som dock vunnit förespråkare även i denna kammare, det kan helt enkelt icke och har aldrig kunnat leda till något annat än ett avslag, som man måste förutse, och som således icke skulle ha inbringat oss något mera än en fullkomligt onödig förödmjukelse.

I viss mån i samma riktning, men på andra vägar, går den reservation, som avgivits av herr Swartz. Han önskar, att Sverige skall avvakta Förenta staternas avgörande om dess ställning till fredstraktaten och därmed till nationernas förbund, samt att riksdagen under

uttalande härav skall förklara, att propositionen icke kan för närvarande bifallas.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Den tanke, som ligger bakom denna reservation utan motivering, ingår även i en del andra reservationer. Det kan aldrig vara tal om annat än att denna tanke har det berättigandet, att Förenta staternas ställning till fredstraktaten och till nationernas förbund är av synnerligen stor betydelse och kan komma att, i varje fall i längden, få en avgörande inverkan på förbundets möjligheter att fylla sina uppgifter. Det har inneburit och innebär särskilda svarigheter för de neutrala staterna, när de nu måste fatta sitt beslut utan att avvakta Förenta staternas avgörande, därom har även regeringen varit fullt på det klara. Jag kan också här uttala, att hela denna synpunkt om inverkan av Förenta staternas hållning har av regeringen tagits under det mest allvarliga övervägande. När vi dock ha stannat vid att anse oss icke kunna tillråda, att Sverige skulle göra sitt beslut i någon form beroende av Förenta staterna, så har det helt enkelt berott på ett skäl, som kan sammanfattas helt kort. Hur vi än hade lagt ett sådant beslut, i vilka former den än har iklätts, så hade det på grund av förbundsaktens tydliga bestämmelser inneburit ett nej på den till oss gjorda inbjudningen, om Sverige hade slagit in på den vägen att sammankoppla sitt svar med Förenta staternas ratifikationsfråga. Då hade vi på en gång av sagt oss möjligheten att inträda i nationernas förbund med den rätt såsom ursprungliga medlemmar, vilken tillkommer de inbjudna staterna. Jag kan åter återopå exemplet från Schweiz, som har gjort försöket till en sådan sammankoppling och misslyckats, och som nu är i färd med att så långt det är Schweiz möjligt utan att avvakta Förenta staternas beslut, således utan att göra sitt inträde i förbundet därav beroende. Schweiz hade försökt att i kombination med sin av författningen föreskrivna folkomröstning inskjuta, att denna folkomröstning icke skall äga rum, förrän Förenta staterna fattat sin ståndpunkt. Schweiz har nödgats att avstå från detta villkor, såsom framgår av förbundsradets förslag till förbunds-församlingen, vilket där synes ha alla utsikter att vinna framgång.

Näväl, om således Sverige för att avvakta Förenta staternas ställningstagande icke begagnar rätten att inträda inom den i förbundsakten stadgade tidsfristen, då skulle Sverige komma i den ställningen, att det icke kunde påräkna inträde annat än efter de regler, som akten uttryckligen angiver för de icke inbjudna folkcn. Det skulle underkastas en särskild omröstning i förbunds-församlingen, det skulle få ställa vissa av förbundsakten fordrade särskilda garantier, och det skulle slutligen också få finna sig i att från förbundets sida, innan inträde beviljas, direkt stipulerades vad Sverige har att hålla i försvarsanstalter av olika slag. Det kan väl ändå icke undgå någon, att man icke godvilligt ställer sig i en sådan situation, att man avstår från rätten att börja sin tillvaro i förbundet såsom ursprunglig och självskriven medlem, för att sedan hoppas på en plats efter ansökan och med en sådan i många avseenden pinsam prövning.

I Holland, där samma fråga också har varit under diskussion, yttrade enligt tillgängliga referat utrikesministern något sådant som det icke kunde ligga i landets intresse att underkasta sig en dylik

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

prövning. Jag tror, att vi ha skäl att intaga samma ståndpunkt här, och jag skulle kunna tillägga, att det illa skulle stämma överens med den värdighet, som vi ju äro måna om att Sverige skall iakttaga vid denna frågas avgörande.

Nej, skall här ske ett avgörande, skall Sverige besluta sig så får det lov att ske nu. Det finnes icke någon rimlig anledning för oss att ställa oss i samma situation som de icke inbjudna staterna, låt så vara, att vi alla hoppas, att även dessa så snart som möjligt måtte få tillträde till förbundet, och få det utan alltför stora svårigheter.

En annan sak är, att avgörandet i Förenta staterna kommer att få betydelse för förbundets fortbestånd och inre kraft. Jag lär få återkomma ett ögonblick längre fram till denna synpunkt. Vi veta nu icke, när detta avgörande kommer att ske och hur det kommer att falla. Men så mycket bör väl i alla fall kunna sägas, att det att döma av alla tillgängliga uppgifter är förhastat, när man i en av reservationerna, herr Wohllins, uttalar det omdömet, att Förenta staterna icke skola komma att inträda. De underrättelser, som genom pressen och på andra sätt har kommit oss tillhanda, synas för det första ge vid handen, att avgörandet i senaten vid denna prövning icke torde vara att vänta ännu på åtskillig tid — man har talat om ytterligare tre veckors uppskov eller mera —; för det andra, att ingen i detta ögonblick kan förutse, hur avgörandet skall falla; men också för det tredje, att med all osäkerhet i beräkningarna rörande utgången av denna amerikanska inre strid, det dock är ett märkligt tecken till det principiella ställningstagandet, att, såvitt av litkomna presscilegram framgår, både det republikanska och det demokratiska partiet äro i färd med att på sina program för det blivande presidentvalet uppföra anslutning till nationernas förbund, med eller utan villkor.

För min del skall jag icke våga någon profetia om hur det kan gå. Jag skall endast säga, att i detta ögonblick starkare sannolikhet synes finnas för att Amerika kommer med, vare sig nu eller efter den stora partistrid, som presidentvalet utgör, och som kommer att äntligen utlösa de nu liksom hopgyttrade brytningarna mellan kongressen och presidenten. Om så skulle bli, att Amerika komme att inträda först efter ett års väntan, så må väl denna väntan vara beklaglig, men den *behöver* icke vara rent ödesdiger för nationernas förbund, och den bör kunna uthärdas av dem, som ha förhoppningar på Amerikas blivande verksamhet i förbundet.

Jag vänder mig slutligen till huvudreservationerna, de nämligen, som gå ut på rent avslag. Det kan icke komma i fråga, att jag skulle upptaga dessa reservationer var för sig eller följa var och en av dem punkt för punkt. Med alla, delvis rätt betydliga, nyanser förete de dock ungefär samma tankegång. Det är alldeles särskilt påfallande att finna, låt mig säga, den inre frändskapen i tankegång: mellan den reservation, som avgivits av herr Trygger m. fl., och den, som avgivits av herr Vennerström. Om man frånser de naturliga skiljaktigheterna i uttryckssättet, synes det i fråga om synpunkterna egentligen icke ligga mycket annat dem emellan än att herr Vennerström till sist kommer fram till omsorgen om Sovjet-Rysslands inträde i förbundet såsom ett huvudvillkor för Sveriges inträdande, medan det

är påtagligt, att herr Trygger och hans medreservanter icke särskilt livligt dela hans omsorg. Vad mig och regeringen och jag tror alla dem, som stå för inträde i förbundet, angår, kan jag för att förekomma missförstånd uttala, att det för oss är en självklar sak, att förbundet behöver Ryssland, och att det är ytterst angeläget att Ryssland kommer med. Vi måste endast tillfoga den förutsättningen, att Ryssland måtte så stabiliseras och att utvecklingen där måtte taga en sådan riktning, att det blir en möjlighet för Ryssland att begära inträde och för förbundet att mottaga detsamma.

Som sagt: utan att gå in i någon detaljgranskning av reservationerna, skall jag nöja mig med att söka ge en mera samlad och samlande bild av problemet i dess stora linjer.

Gemensamt för reservanterna liksom för regeringen och utskottets majoritet är ett starkt betonande av att man vill ansluta sig till själva principen om ett nationernas förbund. Det är också gemensamt, att reservanterna, åtminstone de från högern och bondeförbundet, erkänna, att en sådan skapelse som nationernas förbund icke kan komma till stånd utan att stater, som däri inträda, offra något och icke obetydligt av den handlingsfrihet, som de hittills varit vana att äga, och icke kunna undgå att påtaga sig förpliktelser, som de hittills icke velat bära. Det erkännes, att i själva sammanslutningens idé ligger något oundvikligt, att den kommer att medföra dylika band på den enskilda stat, som vill förena sig med de andra. Vad man vänt sig emot, är förbundets brister i själva sättet för starten, i den ofullständiga anslutningen och sammansättningen, i organisationen, som lämnar rum för många anmärkningar, i förbundsaktens oklara bestämmelser på olika punkter och i ofullständigheten av de regler som förbundsakten ger rörande viktiga problem, vilka förbundet har att behandla.

Mina herrar! Det faller ju i ögonen, att allt detta, icke alls är något nytt för reservanterna. I sak ha dessa synpunkter allsammans — jag vågar påstå det — lika klart och lika oförbehållsamt blivit uttalade i regeringspropositionen liksom sedan i utskottets betänkande, endast med den skillnaden, att ordalagen äro mycket annorlunda i regeringens, under känslan av ställningens ansvar avfattade framställning, och att regeringen fällt sitt slutomdöme efter att på ett helt annat sätt än reservanterna hava värdesatt även den andra sidan av den stora frågan, farorna i att stanna utanför och fördelarna av att komma med. Jag måste säga rent ut, att just i denna värdesättning av förbundsakten och förbundet, just i själva totalomdömet i sättet att se på problemet såsom ett helt, förefaller det mig, som om reservanterna ha tappat bort den utgångspunkt som de dock i början hade erkänt, nämligen att ett nationernas förbund *måste* medföra en hel del begränsningar i den enskilda statens handlingsfrihet, att det icke *kan* vara annat än ett försök med brister och ofullkomligheter i starten, och likaledes tappat bort den enkla men grundläggande synpunkten, att man måste pröva vad förbundet är och vad det ger och icke endast pröva vad förbundet icke är och vad det icke ger. I färgläggningen

Ang. Sverige-
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

av bristerna och svagheterna har man i reservanternas framställning fullständigt skjutit undan dessa synpunkter. Det ser i denna målning ut, som om där icke finnes någon som helst ljussida utan bara ett svart i svart. Det ser ut, som om förbundets brister voro sådana, att de överhuvudtaget icke kunde avhjälpas, och det ser ut, som om man icke ville på rama allvaret verkligen ställa den frågan för sig: Vad betyder det för oss, om vi förkasta förbundet och ställa oss utom, och vad betyder det för världen, kanske icke om vi ensamma ställa oss utom — ty det betyder väl icke så mycket — men om andra stater skulle följa samma paroll, som man här vill giva oss, nämligen att vi skulle ställa oss utanför?

Framför allt gäller detta om den reservation, som i utskottet vunnit den största anslutningen, nämligen den av herr Trygger m. fl. Här finner man just en svartmålning, som icke blott tar upp svagheter och brister, vilka alla erkänna, utan skärper dem och försvarar dem och gör det värsta möjliga av dem för att komma till det mest avskräckande resultat. Man finner icke någon verklig hänsyn tagen till den oerhörda omfattningen och de oerhörda svårigheterna vid lösandet av det stora problem som nationernas förbund har till syfte att efter denna världens bräcklighet dock *börja* att upptaga till lösning. Det är, som om reservanternas i sin kritik av förbundets tillkomst och av förbundsakten hade glömt, vilka oändliga, vilka gränslösa svårigheter, som ligga i att skapa ett nationernas förbund för att bevara freden, och under vilka exempellöst svåra och utomordentligt vanskliga förhållanden frågan har tagits upp: efter detta förödande krig, som satt hand i hår och kniv i strupe mellan världens största nationer. Huru hoppöst måste det icke vara att fordra ens någon grad av fullkomlighet i det första försöket till lösning av frågan under alla förhållanden, men alldeles särskilt nu! Detta försök att skapa ett nationernas förbund till fredens bevarande är helt enkelt något nytt i praktisk politik, något alldeles nytt i hela världens historia genom århundraden och årtusenden tillbaka. Det är ett försök, som aldrig förr har blivit gjort, som ingen har vågat göra under alla otaliga gångna generationer, som suckat under krigen och längtat efter freden, detta att lägga en grund för fred och rätt mellan folken genom en sammanslutning av staterna utan att undertrycka dem, utan att upphäva deras egen rätt och frihet.

Kan man då icke förstå, att det helt enkelt är nödvändigt att bedöma det sätt, varpå grundläggarna av nationernas förbund hava förmått att komma till rätta med problemet, efter denna dess oerhörda omfattning och denna dess utomordentliga art — det första försöket i världens historia till en fredsorganisation av fria stater! Och så sker detta till på köpet, såsom jag nyss nämnde, efter ett krig, där motståndarna ha stått efter varandras liv, där de ha kämpat till sista blodsdroppen och till sista penningen och till sista nerven av folkets arbetskraft. Det sker omedelbart efter en

seger från den ena sidan och ett nederlag från den andra sidan av större, mera katastrofartad natur, än vi varit vana att se. Det sker, medan bitterheten mellan segrare och besegrade ännu flammar i högan sky. Man får väl ända lov att behålla allt detta i minne, när man bedömer nationernas förbund och förbundsakten.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Jag säger sannerligen inte detta för att på något vis ursäkta någonting av bristerna. Men jag säger det, därför att det är en brist på verklighetssinne, som för oss kan var ödesdiger, om vi inte lära oss förstå, att hela denna sak får lov att prövas såsom så stor och så svår, som den verkligen är, får lov att bedömas efter de förhållanden i världen under vilka den har framträtt. Det är just vad reservanterna icke ha gjort. De ha gjort en framställning, som skymmer blicken för vad förbundet dock är, vilka uppgifter det dock har satt sig före — det är som om de uppgifterna egentligen alldeles trängdes undan — och likaledes skymmer blicken för att här gäller inte frågan: är detta förbund sådant som vi skulle önska, är detta förbund det, som vi kunna anse närma sig fullkomligheten utan frågan är: kunde i denna stund ett bättre förbund verkligen skapas? Och om nu ett bättre inte kunde skapas våga vi och kunna vi kasta bort det försök, som är gjort, i ren desperation och utlämna hela frågan om fredens bevarande åt en ny europeisk och universell anarki?

Reservanterna klandra sättet för förbundets tillkomst, och att de besegrade makterna ha ställts utanför. De anmärka, att förbundet därigenom har kommit att bli ensidigt från början. Allt detta har erkänts och framhållits i propositionen. Men när reservanterna av dessa premisser dra den konklusionen att man kan stämpla förbundet såsom mera en »allians under segrarnas ledning» än ett nationernas förbund till mänsklighetens bästa, ja, när de i slutet av reservationen till och med karakterisera det som en »internationell diktatur», då måste jag säga, att det är icke blott oriktigt, det är ur många synpunkter beklagligt, att motståndet mot förbundet tar sig sådana uttryck. Vad är det för ett missbruk av ordet diktatur, när man därmed karakteriserar en organisation som icke kommer att behärskas av en enda stat — och detta skulle väl ändock ligga i begreppet diktatur — och där förklaringen till hela slagordet är att söka i att förbundets centrala myndighet är ett råd — men ett råd, som består, märk väl, av representanter för fem stora makter och fyra små makter. Det är, som om man trodde och utginge ifrån, att den politiska konstellation, som har genomkämpat världskriget, skall för alla tider varda bestående, att begreppet »de allierade och associerade makterna», »ententen», så som det heter i reservationen, skall alltjämt bibehålla sig, att dessa stater skola utgöra en fast grupp, en sammansluten cirkel som alltid skall hålla ihop och alltid behärska de övriga. Huru världsfrämmande hur fullkomligt utan blick för föränderligheten i alla politiska grupperingar är inte en sådan uppfattning! Varje historisk erfarenhet lär oss dock att efter en stor seger löser sig helt naturligt det nära sambandet mellan segrarna, som har funnits under striden. Nya synpunkter komma upp, nya tvisteämnen också ibland, i varje fall möjligheter till nya kombina-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

tioner, som genombryta de gamla förbundsbanden. De uppstå av sig själva, de växa upp ur den politiska utvecklingen. Så är det, och så måste det vara även inom nationernas förbund. Och utan att på något sätt vilja göra gällande, att inte de under kriget förenade segrarna kunna hålla ihop om uppehållandet av grunddragen i sitt verk, så kan jag ju dock anses ha rätt att peka på vad vi av pressen förmimma dag för dag tydligt nog visar att icke är enigheten sådan, att här kan vara tal om någon internationell diktatur.

»Allians under segrarnas ledning», säga reservanterna — åter ett sådant slagord, som man borde akta sig för att använda, därför att vi ha inte rätt och det är heller inte klokt att tolka in i ett företag av denna art och denna betydelse för hela mänskligheten idel lömska avsikter från dem, som ha satt företaget i gång. Den det gör, han misskänner, mina herrar, den kraft, som dock har drivit förbundet fram och som trots alla stora brister och stora fel i själva fredsfördraget — jag säger det utan tvekan — dock har varit stark nog att tvinga fram tanken på en organisation för freden efter kriget. Vi skola inte räkna fel ifråga om denna inre andliga rörelse inom de segrande makterna, i varje fall ett flertal av dem. Det leder oss till att missförstå de krafter, som verka i tiden, och som vi borde vara angelägna att taga vara på i stället för att sluta våra ögon för.

I detta sammanhang återkommer hos reservanterna också, visserligen i en försiktig formulering, att det vore att frukta, att vårt land genom inträde i förbundet skulle bli ett slags garant för fredsfördragets genomförande. Jag måste inlägga en gensaga mot att denna fras återupprepas, efter att det har blivit styrkt och lett i bevis i propositionen, att så icke är förhållandet. Och jag upprepar, vad jag har sagt under remissdebatten i detta avseende: den som efter vad som nu har blivit klargjort ifråga om förbundsaktens innebörd i detta stycke och ifråga om de oriktiga citaten från franska stastmän, som man åberopar, den som trots detta ändock vill hävda, att Sverige skulle ikläda sig ställningen som garant, han ger ju vapen i händerna på en eventuell lust att missbruka förbundet i sådant syfte! Han utlämnar i själva verket något av den styrka, med vilken Sverige kan motsätta sig varje försök i denna riktning. En sådan metod att upprepa en dylik anmärkning kan jag inte undgå att finna vara direkt skadlig för landet.

Sitt huvudangrepp rikta reservanterna mot förbundets organisation och mot de förpliktelser, som det ålägger varje ledamot. Det är återigen anmärkningar, som vi finna redan i den kungl. propositionen, bara med den skillnaden, att de av reservanterna äro uttryckta i, låt mig säga, mycket färgstarka ordalag och att de äro framställda utan någon hänsyn till de svårigheter, som ha förfunnits vid organisationen, eller av nödvändigheten att stödja förpliktelser för förbundsledamöterna. Jag skall i detta avseende göra en fråga: hurudana än feLEN må vara av organisationen — äro de verkligen sådana, att de äro fullkomligt ohjälpliga? Äro de sådana, att förbundet är dödsdömt från födelsen? Jag kan icke finna, att det är så.

Reservanterna ha särskilt vänt sig mot rådets starka myndighet i förhållande till förbundsförsamlingen och förbundets enskilda medlemmar. På vissa punkter finner man en märklig illustration till huru färgläggning i uttryckssättet kan skärpa en svaghet, som må vara påfallande i sig själv, men som dock ingalunda är ohjälplig. Jag skall nöja mig med att anföra ett exempel, därför att det är så betydelsefullt och därför att det återigen visar, hur farligt det är att söka efter fel och bara måla dem så svarta som möjligt. På sidan 28 förekommer i den retoriskt anordnade uppräknigen av vad rådet har att göra bland annat: »Det är rådet, som genom sin inbjudan avgör, om en fråga speciellt berör en utom rådet stående förbundsmedlems intressen och på grund därav rätt tillkommer honom att deltaga vid frågans handläggning inom rådet.» Detta påstående är, så vitt jag förstår i sin absoluta avfattning ogrundat. Förbundsakten innehåller en bestämmelse, att varje medlem *skall* deltaga uti avgörandet av ärenden, som särskildt intressera denna medlem, eller för att citera ordalagen: »Envar icke i rådet representerad medlem av förbundet skall inbjudas att, då en fråga, som speciellt berör dess intressen, drages inför rådet, dit sända ett ombud» o. s. v. Det är ju sant, att det är rådet, som utfärdar inbjudningen, och det är också sant, att det sålunda måste vara rådet, som fattar beslut om inbjudning. Men förbundsaktens uttryckliga bestämmelse, att inbjudan *skall* ske, den måste ju giva en stat, som med skäl kan hävda, att dess intressen speciellt beröras, rätt att fordra att bliva inbjuden. Och i vissa fall, som äro av särskild vikt, kan en sådan fordran omöjligen negligeras: om det gäller passage för en förbundsstyrka genom vederbörande statsområde eller anmodan till en stat att deltaga i militär förbundsaktion, eller uppgörande av förslag till begränsning av en stats försvarsväsende. Skulle i dylika fall vederbörande stat ej inbjudas, så innebär det ett verkligt brott mot förbundsakten. Hela denna invändning i reservationen är av allra största vikt, därför att punkten är en kärnpunkt för de små staternas rätt i förhållande till rådet och inom förbundet. Det går verkligen ej an, att man undergräver den ställning, som de små staterna fått genom denna bestämmelse, på så sätt att man bara hänför *all* rätt att avgöra till rådet. Det är ett av dessa angrepp på förbundsakten, som icke kunna anses vara försvarliga på grund av dess bestämmelser och som jag måste anse vara farliga för Sveriges blivande ställning.

För övrigt skall jag om hela denna uppräknigen av rådets befogenheter och farorna för de enskilda staterna nöja mig med att säga: det är sant, att rådet intager en central och en dominerande ställning, det är sant, att förbundsförsamlingens befogenheter och verksamhet äro alltför ofullständigt utvecklade; men man må väl fråga: hava reservanterna glömt, att vid organisationen av detta förbund det dock måste skapas en central myndighet, som kunde sammanhålla bättre än förbundets månghåvdade delegeradeförsamling, som kunde verka å förbundets vägnar utan den tunga nästan

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund
(Forts.)

Ang. 5 Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ohanterliga apparat, som församlingen utgör, och som också kunde ingripa snabbare än som vore möjligt genom ett sammankallande av den stora församlingen? Det finns brister, avgjorda brister i rådets organisation — de hava framhållits i propositionen — och det finns kanhända också vissa alltför vaga uttryck i angivandet av rådets befogenheter. Men i stort sett måste man väl erkänna, att om över huvud taget detta nationernas förbund skulle bli någonting med kraft att handla, att utöva en verkan, så måste det ha ett centrum, som kunde ingripa, och detta centrum kunde icke bli annat än ett råd. Reservanterna synas egentligen i sin kritik utgå därifrån, att man skulle önska ett nationernas förbund där varje enskild stat finge behålla ungefär samma ställning som nu, där varje enskild stat skulle gardera samma frihet och samma möjlighet att röra sig. Med ett ord, man glömmar bort i kritiken vad man sagt i inledningen, nämligen att ett samfund av denna art måste pålägga de enskilda medlemmarna allvarliga begränsningar och verkliga bördor.

Samma anmärkning att man tappar bort utgångspunkten synes mig också kunna göras mot reservanternas framställning utav de förpliktelser, som följa med ett inträde i förbundet. Jag skall i det avseendet först påpeka, huru reservanterna med synnerlig skärpa vända sig mot det sätt för förbundets ingripande, som karakteriserats såsom ekonomisk sanktion, d. v. s. förbundets och dess medlemmars skyldighet att i vissa särskilt angivna fall ingripa med en ekonomisk avspärrning mot en fredsbrytande stat. Så långt går man i sin anmärkning, att man stämplar detta som en hungerblockad — det är en term som går igenom hela raden av reservationer, en term som uppenbarligen är myntad på den med rätta upprörda stämning, som funnits här i landet med anledning av krigsblockadens verkningar i de avspärrade länderna. Det kan dock icke hjälpas, att om man ser efter vad det här gäller, så blir en sådan användning av det ordet ingenting annat än slagordets makt över tanken. Ty jag frågar: Hur vilja egentligen reservanterna att, därest ett nationernas förbund kommer till stånd för att skydda freden — och det önska ju även de — detta förbund skall ingripa mot stater, som icke hålla freden, som icke ens vilja hålla de föreskrifter om undersökning, medling, skiljedomsförfarande, som i förbundsakten stadgas, utan i strid mot dem gripa till krig? Man får väl ändå lov att lägga märke till, att ifall ett nationernas förbund skall kunna ingripa mot fredsstöraren — och det måste ske, om det skall finnas någon respekt för fredens princip — så skall det ha maktmedel till sitt förfogande. Och säga vad man vill angående den ekonomiska avspärrningen, icke är det väl någon som anser, att denna är ett *mera* förkastligt, *mera* kulturvidrigt, *mera* farligt medel än ett direkt militärt ingripande, som just måste tända den allmänna krigslågan, vilken man vill försöka att förekomma. Det är helt enkelt så, att när här skulle skapas maktmedel för förbundet i fredens tjänst, observera! — så fanns,

såvitt jag kan bedöma, verkligen inte något närmare till hands eller — ordet kan förefalla lättsinnigt men det är alldeles icke så — mera lindrigt än denna avspärning. Den är tänkt just såsom en åtgärd för att *förhindra* fredsbrottet, för att reagera utan vapen, för att därmed möjligen föra den fredsbrytande till förstånd, innan det kommit så långt, att det stora, det allmänna militära ingripandet måste ske och världskriget därmed släppes lös. Så ser jag denna fråga om den ekonomiska avspärningen, och jag kan inte gå in på att man förvänder användningen av detta medel till en hungerblockad. Det är en blockad, det är sant — och varje blockad drabbar hårt — men så som förbundet är skapat en blockad mot den som genom att bryta mot förbundets föreskrifter om fredens bevarande själv ställer sig såsom en fredsstörare inför hela världen.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

Rörande de militära maktmedlen hava reservanterna uttalat, att det är tveksamt huru artikeln 10 och artikeln 16 skola tolkas. De göra gällande, att artikeln 10 synes med fog kunna anses innebära en förpliktelse att gentemot alla angrepp utifrån upprätthålla den genom fredsfördraget gjorda territoriella regleringen, likasom de om artikeln 16 antyda, att rådet skulle enligt densamma icke blott föreslå utan, såsom de säga, »faktiskt kanske bestämma», med vilka stridskrafter varje förbundsmakt skall i nödfall ingripa mot den fredsstörande.

Ja, så göres nu framställningen i denna reservation, ehuru, vad artikeln 10 beträffar, det blivit mera och mera uppenbart, att man överallt inser, att den endast innehåller den allmänna principen och icke innebär någonting angående utförandet av denna princip. Hela detta indragande av artikeln 10 utgör ett av de strävanden, som man måste anse sig finna i reservationen, att till varje pris skapa svårigheter av förbundsfördraget. Och om artikel 16 må det vara nog att säga, att jag icke kan fina, huru det är möjligt för reservanterna att tala om, att förbundsrådet »faktiskt kanske skulle bestämma», då både artikeln lydelse och mig veterligen alla offentliga och vetenskapliga kommentarer under senare tid blivit ense om, att det ej är fråga om ett »bestämmande» utan om en framställning, ett förslag till den enskilda staten. När man förfar på detta sätt så överdriver man, och överdriver utan rimlig grund. För övrigt underlåter man att nämna, i vilka fall dylika maktmedel skulle komma till användning. Och man glömmar, att man själv har varit inne på den tankegången att rådet *borde* »bestämma». Åtminstone finns det i förbigående antytt i reservationen, det att kanske till och med hade varit bättre, om en uttrycklig juridisk förpliktelse till militäriskt ingripande hade förelegat. Det går icke att upprätthålla så olika synpunkter. Det går icke att å ena sidan säga: förbundet är ej nog väl utrustat för att kunna uppehålla freden — och å andra sidan säga: de medel, som hava ställts i rådets hand för fredens bevarande, gå för långt i bestämmandet över

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

den enskilda staten. Den avgörande frågan är, huruvida de maktmedel förbundsakten ställer till förbundets förfogande få anses ousbärliga, därest förbundet skall ha någon kraft att verka för fredens bevarande. Och jag tror ej, att någon skall kunna efter omsorgsfull prövning undgå att finna, att så är förhållandet.

Det har talats till sist — detta är det sista jag skall nämna om dessa anmärkningar — om neutralitetens uppgivande och genom alla reservationerna går som en röd tråd, att detta är ett av de starkaste argumenten mot inträde i nationernas förbund. Jag har redan vid remissdebatten påpekat, att framställt i sådan nakenhet är det påståendet oriktigt. Neutraliteten, även i dess hittillsvarande begrepp, kan bibehållas vid alla de krig, som inte alldeles direkt strida mot de förpliktelser förbundsakten ålägger i artikel 16 för de bestämda fall som där anges. Och även för fallen enligt art 16 är icke stadgat annat eller mera än en skyldighet att deltaga i de ekonomiska sanktionerna och en skyldighet att taga i övervägande om man vill och kan vara med i ett militäriskt ingripande mot en fredsstörande. Det är alldeles sant att för dessa sista fall neutraliteten icke kan behållas i sin nuvarande gestaltning och med sin nuvarande åtminstone teoretiska oinskränkthet. Men jag trotsar vem som helst av reservanterna att visa upp att det kan skapas något nationernas förbund, hur de än vilja konstituera det, som skall kunna verka för fredens bevarande utan att ålägga varje medlem förpliktelser, vilka medföra ungefär samma risker för neutraliteten som detta förbund. Detta är vad man glömmar när man klandrar förbundet på den punkten. Man har velat vara med om principen, man uttalar nästan i värtaliga ordalag sin anslutning till den, men när man kommer till den springande punkten, den svåra och påkostande, då viker man undan och säger, att något sådant kan man icke vara med om. En sådan anslutning till principen kan jag icke finna vara öppen hjärtlig och allvarlig. Och jag kan icke heller finna, att det är riktigt, att man för de begränsningar i neutralitetsrätten, som förbundsakten medför, glömmar, att denna akt dock också, om förbundet väl träder i verksamhet, måste anses komma att verka till förekommande av en hel del av de krigsrisker, som under världens nuvarande tillstånd ligga och även före världskriget lågo över oss alla. Dessa krigsrisker bliva förminskade genom förbundet, som vakar över freden med de medel, över vilka det förfogar. Tag bort förbundet låt krigsriskerna återkomma i hela sin utsträckning, och fråga sedan, om neutraliteten i så fall är bättre skyddad och bättre garanterad! Jag tror att man skall bli svaret skyldig på den frågan.

Till sist, mina herrar, några få ord om ställningen, ifall Sverige icke skulle ingå i förbundet, en synpunkt, som reservanterna på ett påfallande sätt ha försummat, för att icke säga förbigått. Tag deras viktigaste anmärkningar som jag nu berört. Tag frågan om den ekonomiska avspärrningen, »hungerblockaden», såsom ordet lyder: Bli Sverige genom att ställa sig utanför förbundet fritt ifrån att i händelse utav en europeisk krigisk konflikt vara med i en sådan avspärrning? Ingen av reservanterna kan påstå det. Det måste stå

för dem klart, att i det avseendet blir Sveriges ställning fullkomligt densamma utanför som innanför förbundet, helt enkelt därlör, att förbundsakten stadgar förbundets plikt att avskilja även icke-förbundsmedlemmar ifrån en stat, som griper till vapen i strid mot förbundsakten. Om vi stode utanför och om, det Gud förbjöde, en konflikt av krigisk karaktär skulle utbryta på någon sida av Östersjön då bleve vår egen ställning, mina herrar, helt enkelt den, att vi av förbundet skulle avhållas från varje förbindelse med den stat, som bröte freden, och avspärningen skulle bliva lika fullständig, endast att vi icke hade förbundets stöd och auktoritet att hålla oss till, när vi underkastade oss densamma. Eller neutraliteten: det är sant, att en stat, som icke ingår i förbundet, ej är skyldig att lämna passage åt förbundets trupper i fall av krigiskt ingripande. Men detta är också i grunden enda skillnaden. Hela den ekonomiska påtryckningen bli stater även utanför förbundet tvungna att taga på sig, så som jag nyss nämnt, och det kan icke bestridas, vad de svenska delegerade, som vid Pariskonferensen behandlade denna fråga, framhållit, nämligen att i och med detsamma bringas en dylik stat i själva verket på sådan fot med den av förbundet attackerade fredsbrytaren, att neutraliteten är mer eller mindre sin kos. Det är väl ändå att göra sig blind för det verkliga förhållandet, om man tror, att ett sådant ingripande skulle lämna en stat utanför förbundet fri att handla så som den lyster. Det blir väl uppenbarligen tvärt om så, att så långt förbundets förmåga sträcker sig och så långt det anser sådant nödvändigt för att kunna verka emot fredsstöraren och återställa freden, så långt kommer det att göra hela sin kraft gällande även i förhållande till en stat som står utanför förbundet.

Vad blir det då för en vinst att stå utanför förbundet ur den synpunkt som reservanternas till sist framhålla, synpunkten utav Sveriges oberoende? Jag skall icke inlåta mig på några konstruktioner om hur därmed skulle gå, därest Sverige i denna situation och med de nuvarande förhållandena i världen trodde sig bättre bevara oberoendet utanför än innanför förbundet. Jag vill blott ha sagt, att så långt jag efter den allra mest ansvarsfulla prövning kan bedöma, skulle jag icke vilja påtaga mig ansvaret att ge någon som helst förhoppning om att ett Sverige utanför förbundet finge vara mera oberoende, mera fritt i sina handlingar än ett Sverige innanför förbundet. Jag måste uppriktigt säga, att jag är ganska förvissad om att ställningen i realiteten, om också icke i formen skulle bli helt och hållet motsatt.

Reservanternas sluta med att mot inträde framhålla, att »andan i förbundet» är sådan, att man icke kan hoppas på dess lyckliga utveckling, och i det sammanhanget tillåta sig reservanternas ett utfall, som uppenbart är riktat mot regeringen och mot utskottets majoritet: »Samma män som anse, att man med lugn kan åt förbundets ledare överlämna tolkningen av de oklara bestämmelserna angående våra rättigheter och förpliktelser, om vi gå in i förbundet, hålla före, att förbundet skulle göra vår ställning olidlig, om vi begagnade oss av vår obestridliga rätt att stå utom förbundet».

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Här nödgas jag, mina herrar, i min ordning använda ett allvarsamt ord. Jag protesterar mot att reservanterna tillåta sig någonting sådant som att säga, att den, som vill anslutning till förbundet, med lugn åt förbundets ledare överlämnar tolkningen av bestämmelserna om våra rättigheter. Det är, för att än en gång upprepa ordet, uppenbart landsskadligt att göra en sådan mening gällande. När vi ha kommit till en viss uppfattning om innebörden av våra rättigheter och förpliktelser, så är det i kraft av varje förbundsmedlems rätt att själv på bästa och förnuffigaste vis tolka traktatens bestämmelser. Vi ha icke, i strid mot vad reservanterna påstå, åt någon utomstående överlämnat tolkningen. Vi förbehålla Sveriges regering och riksdag tillsammans att tolka Sveriges rättigheter och plikter efter bästa förstånd i enlighet med vår uppfattning av förbundsakten. Och det är icke rätt, nej, det är orätt emot landet, när man genom ett sådant utfall som reservanternas vill göra gällande, att anslutningen skulle innebära ett uppgivande av Sveriges rätt.

Vad för övrigt beträffar andan i förbundet, tror jag, att det icke bör talas alltför strängt och alltför kategoriskt därom. Förbundet har ännu knappast trätt i verksamhet och om dess anda känna vi sålunda intet. Jag tror, att det är riktigare, att vi försöka var och en i sin stad med hjälp av andra krafter, som också träda in i förbundet, göra det bästa för att verka för en god anda därinom, ty den förutan kommer naturligtvis förbundet icke någon väg. Det är misströstan, det är sämre än misströstan, det är okloket att här återigen tillskriva världens ledande makter och de största makterna inom förbundet en anda, som man icke kan godkänna, utan vilken man måste stämpla som farlig för världens lugn och fred. Det är icke blott rättmätigt, utan det är klokt att utgå ifrån, till dess någonting annat blivit bevisat, att här ligga bakom skapandet av nationernas förbund *möjligheter* till en god anda inom förbundet. Det gäller att taga vara på dessa möjligheter.

Då säger man, att vi i alla fall ingenting förmå, om vi gå in. Jag svarar: vi veta icke, vilka krafter som komma att verka i förbundet. Detta är ännu höljt i framtidens dunkel. Vilka olika grupperingar, som komma att inträda mellan staterna, känner ingen. Vilka idéer som kunna komma att förena de mångskiftande intressen, som i dessa stater äro företrädade, det kunna vi heller icke skönja. Men vad vi veta, det är, att det finns en hel del stater, framför allt de små neutrala i Europa, som ha samma önskningsar som vi ifråga om förbundets utveckling, och vilka liksom vi vilja göra det bästa möjliga utav detta förbund — stater, som äro direkt hänvisade till att därutinnan hjälpa varandra, och där vi sålunda ha en naturlig utgångspunkt för vårt arbete inom förbundet. Vi veta också, att var och en utav de neutrala staterna, som *icke* inträder, försvagar den kraft till förbättring, till förnyelse och utveck-

ling, som dock rymmes inom förbundet. Och så tillvida är det visst, att Sverige trots sin relativt mindre betydande ställning icke kan ställa sig utanför, utan att det märks och betyder någonting.

Vi veta till sist, att därest det skulle bli så, att utvecklingen icke håller, vad vi till det minsta måste fordra av den, därest det skulle hända, att förbundet icke kan vidgas till den växande omfattning vi begära, därest det icke skulle vara möjligt att förbättra dess organisation och att i dess beslut ingjuta den försonlighetens och fredens anda, som vi önska, vi veta, säger jag, att i detta fall står rätten till utträde dock öppen som en sista resurs. Och det är klart, att den rätten kan användas. Skulle det hända, att icke inom rimlig tid Förenta staterna inträda och början göres till upptagande av mellersta och östra Europas länder, då kommer det problemet upp. Men ännu så länge är det väl ändock tydligt, att Sverige kan, om det också icke överskattar sina krafter, alltid göra någonting för att bidra till att den stunden kommer så snart som möjligt och under så rimliga villkor som möjligt, då förbundet under universella princip skall börja omsättas i handling.

Det är också ur dessa synpunkter som regeringen och utskottets majoritet ha stannat vid att tillstyrka anslutning till förbundet.

Det är gott och väl, att reservanternas sluta med att också för sin del ställa i utsikt en anslutning. Jag beklagar endast, att denna utfästelse är hållen i ordalag, som måste ge mig anledning att fråga, om det är i det landet Utopia, som de vänta, att den möjligheten skall uppenbara sig. Reservanternas säga: »Den dag, då tillfälle kan givas oss att inträda i nationernas förbund, som, under tillbörlig hänsyn till nationernas frihet och till kulturfolkens så vitt möjligt genomförda likställighet, söker förena dessa till samverkan för fredens upprätthållande och en fast internationell rättsordnings uppbyggnad, skall finna oss färdiga att med tacksamhet och glad förhoppning giva stora offer för en sådan skapelse av folkens känsla för solidaritet och broderskap.» Detta är lika vackert sagt, som jag känner mig övertygad om att det är tänkt. Men jag nödgas fråga: när vänta reservanternas, att den dagen skall komma, då den tillbörliga hänsynen till nationernas frihet och folkens likställighet skall kunna genomföras på *det* sätt, som de i reservationen givit uttryck åt? När vänta de, att den dagen skall komma, då ett nationernas förbund uppenbarar sig, där den internationella rättsordningen kan undvara de maktmedel, mot vilka de vänt sig? Och när vänta de, att ett nationernas förbund skall stå till buds, som skall giva oss solidaritet och broderskap med mindre offer än det, som nu dock träder fram i världen?

Det räcker icke till, mina herrar, att principiellt förklara sin anslutning och tala än så vackert om att man vill förena sig om själva tanken. Vid varje stort avgörande, inrepolitiskt och världspolitiskt, kommer en stund då budet gives, då försöket göres och då det gäller att säga ja eller nej. Den, som tror, att man lugnt kan vänta, tills detta ofullkomliga försök är avvecklat och ett nytt och fullkom-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Fortä.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ligare kommer, han glömmer, att aldrig har en stor tanke i världen fötts utan vända och lidanden för de folk och stater, som sökt upptaga den, och aldrig har en tanke varit så stor och så svår som denna samt därför oundvikligen måst vara förenad med stora brister i utförandet. Jag tror, att trots allt vad som är sagt i motsatt riktning, det dock skall stå klart för denna kammare liksom för hela Sveriges folk, att nu är tiden inne, då ett avgörande måste ske. Det går icke att fatta avgörandet så, att man skjuter framför sig en förhoppning om ett bättre tillfälle en annan gång. Detta tillfälle är det, som ges. Försummas det, ha vi icke blott utsatt Sveriges rike och Sveriges folk för vådor och faror, över vilka vi icke kunna döma, vi ha också ställt oss utanför förverkligandet av den största tanke, som har fötts ur detta äntligen upphörda världskrigs förbannelse och elände. Att så göra, det skall man icke kunna motivera med förhoppningen om något bättre. Jag tror, att det är riktigare att säga: vi se, att det är ett djupt ansvarsfullt steg, som vi taga; vi dölja icke, att det för oss in i en ställning i världen, som vi icke varit vanda vid under ett århundrade, och som vi hade hoppats att icke behöva intaga; men vid känna också, att skall över huvud taget någonting kunna göras i verkligheten och i handling för att förekomma ett upprepande av vad världen genomlidit, så skall det göras nu. Och nu finns icke någon annan möjlighet än detta nationernas förbund.

President Wilson, förbundets egentlige upphovsman, har en gång karakteriserat det som världens enda hopp. Jag skall icke göra mig alldeles solidarisk med det ordet. Så får det icke vara. Världen måste hoppas, även om till vår och allas olycka *detta* hopp icke skulle kunna förverkligas. Men i det ögonblick, där vi *nu* stå, finns intet annat hopp. Det finns ingen annan väg att verka för freden både för stora och små länder. Och det är i denna förvissning, som jag, mina herrar, anhåller om bifall till Kungl. Maj:ts proposition och utskottets förslag.

Herr Lindman: Herr talman, mina herrar! Jag skulle kunna börja med samma ord, varmed den siste ärade talaren slutade, då han liksom utskottets majoritet påpekade vikten av det steg, som eventuellt nu skall tagas, ty ärendets vikt är faktiskt betydande. Krigens förbyggande, våldets ersättande med rätten ha varit föremål för människornas strävanden sedan långt tillbaka i tiden, och förvisso finns icke någon här, som ej önskar, att tvister mellan länderna kunde avgöras på ett fredligt sätt. Det världskrig, som under flera år utkämpats i vår omedelbara närhet och vars ohyggliga verkningar vi sålunda på nära håll kunnat bevittna, har väckt till liv tanken, om icke tiden nu kunde vara inne att genom skapande av en internationell rättsordning söka förhindra ett återupprepande av något dylikt, ovärdigt vår civilisation, av vilken vi berömma oss. Alla vilja bevara världsfreden, men tvister mellan folken kunna lika litet hindras som tvister mellan enskilda. Men även om det låter sig göra i ett land att genom lagstiftning inskränka de enskildas handlingssätt och rörelsefrihet och straffa brott emot lagen, har det visat sig svårare att

skapa en lag, en folkrätt, som begränsar folkens handlingsfrihet och än värre att straffa brott mot denna folkrätt. Tvisterna ha vunnit sitt avgörande genom krigiska åtgärder, och de krigförande ha själva sökt utkräva straff, varvid de folkrättsliga överenskommelserna ofta visat sig vara lättare än agnar för vinden.

En överenskommelse mellan nationerna om skapande av ett förbund, avseende tvisternas lösande på fredlig väg, är en vacker tanke, som hittills icke kunnat förverkligas. Det var den 8 januari 1918, som presidenten Wilson i Förenta staternas kongress uppläste det budskap, som innefattade de beryktade 14 punkterna, av vilka den 14:e och sista innehöll hans proklamation om ett allmänt förbund av nationer i enlighet med särskilda överenskommelser i syfte att skapa ömsesidiga garantier för politiskt oberoende och territoriell integritet för stora och små stater i lika grad. Tankens förverkligande föranledde långvariga underhandlingar i Paris, som ledde till föreliggande förslag till förbundsfördrag för nationernas förbund, vilket dock skiljer sig från förslagsställarens tanke företrädesvis därigenom, att det icke är allmänt. Dess syfte är upphöjt och ädelt. De i förbundet inträdande anse, att det för utvecklande av samarbete mellan nationerna samt garanterande åt dem av fred och säkerhet är av vikt att icke gripa till krig, att underhålla på rätt och heder grundade internationella förbindelser, att noggrant fasthålla vid den internationella rättsens föreskrifter och att samvetsgrant hålla i helgd fördrag enligt förbundets förpliktelser, allt grundsatsar, som äro kännetecknade av en verklig vilja till rätt och rättvisa i mellanfolkliga förbindelser.

Men, mina herrar, såsom utskottet mycket riktigt anmärker, grundtanken för ett nationernas förbund, att det skall utgöra en alla civiliserade stater omfattande organisation för fredens bevarande, har icke från början blivit förverkligad, i det att åtskilliga länder ännu tills vidare komma att stå utanför. Ja, i själva verket förhåller det sig så, att antalet stater, som skola komma att stå utanför, är så betydande, att förbundets karaktär därigenom blir något helt annorlunda, och det är rätt, som utskottet säger, att så länge detta förhållande fortfar, kan förbundet endast på ett mycket ofullkomligt sätt fylla sin stora uppgift att verka till förekommande av krig och till vänskapligt närmande folken emellan. Man kan endast konstatera, att Förenta staterna dock trots allt ännu icke beslutat sig för att inträda i förbundet, och om detta sker kommer det otvivelaktigt att vara åtföljt av reservationer, om vilkas art och betydelse ingen, som nu inträder, äger någon verklig kännedom. Men frågan om Förenta staternas inträde är dock av stor betydelse för hela förbundets väsen, och förbundsstadgarna förutsätta enligt artikel 4, som jag tidigare påvisat i denna kammare, att detta land skulle vara med, då det är en av de fem stormakterna, som skulle vara representerade i förbundsrådet. Men icke blott av denna grund saknar förbundet universell karaktär.

Den kungl. propositionen framhåller, att mer än hälften av Europas folk stå utanför, och utskottet understryker, att flera oss geo-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

grafiskt närliggande länder icke beretts tillfälle att från början ansluta sig. Detta är en oerhörd svaghet, och lord Edward Grey har i sitt brev till Times uttalat, att utan Förenta staternas deltagande kan måhända nationernas förbund bli en smula bättre än de allierades förbund för väpnat självförsvar mot ett återupprättande av den prussiska militarismen eller mot den militära fortsättningen av den ryska bolsjevismen, men utan Förenta staterna kommer nationernas förbund, enligt hans mening, icke att hava den överväldigande fysiska eller moraliska styrka, som det bör ha. Nu blir det en allians mellan de segrande ententemakterna, förstärkt med ett antal under kriget neutrala stater.

Förbundets ensidiga karaktär förstärkes i hög grad genom sambandet med fredstraktaten i Versailles. Slår man upp detta digra aktstycke med dess 440 artiklar, finner man, att förbundsakten utgör dess första artikel. Att den har sin plats där, torde bero på presidenten Wilson, författaren till de fjorton punkterna, vilka skulle vara grundläggande för en rättvis fred. Freden är emellertid i väsentliga delar byggd på andra principer än dem, som uttalats i de fjorton punkterna och till dem sedermera fogade tilläggs punkter, så t. ex. beträffande fordran på iakttagande av nationaliteternas rätt vid territoriella uppgörelser. Freden erkännes från höger och vänster, ja, snart sagt från alla håll vara en segerfred, men det oakttat står förbundsakten kvar i fredsinstrumentet, och i detta hänvisas på upprepade ställen till förbundsakten, varigenom sammanhanget än mer framhäves.

Då utskottet gentemot dem, som i nationernas förbund endast vilja se ett segrarnas förbund, framhåller, att de segrande stormakterna ju hade kunnat åt sig trygga ett avgörande inflytande i världen utan att skapa ett nationernas förbund, så vill jag häremot blott erinra, att utskottet förbiser att i förstnämnda fall inflytandet grundats på makten, sådan den skapats genom ett segerrikt krig, under det att detsamma genom tillkomsten av nationernas förbund vill stödja sig på rätten, sådan den är nedlagd i förbundsartiklarna.

Hans excellens herr statsministern uttalade nyss, att man genom att tala om detta sammanhang giver vapen i händerna på en lust att missbruka förbundet. Men detta sammanhang ligger ju öppet för var och en. Det diskuteras öppet både bland segrande och besegrade länders folk. Det författas böcker, i vilka förbundsakten och dess sammanhang med fredstraktaten kritiseras. Skulle det då vara något klandervärt att här upptaga denna för oss mycket viktiga fråga till bedömande, och skall detta klander komma ifrån den, som alldeles nyss i hela sitt bemötande av högerreservationen gav, om jag så får säga, vapen i händerna på dem, som skulle komma att handhava detta förbunds angelägenheter. Jag tänker särskilt på bedömandet av det berättigade i anordnandet av vad vi tillätit oss kalla en hungerblockad.

Jag skall icke upptaga till bedömande de olika artiklar i fredstraktaten, där hänvisning göres till förbundsakten. De finnas i kort sammanhang som vi alla veta, i en bilaga till den kungl. propositio-

nen. Men förbundet har enligt fredstraktaten fått sig ålagt många ytterligt grannliga och ömtåliga uppdrag vilka icke få förbises. Förbundet skall i alla händelser genom sina organ övervaka fredsvillkorens uppfyllande i vissa angivna fall och därmed draga de under kriget neutrala stater som ingå i förbundet med såsom ett slags medansvariga för fredsvillkoren. Skyldigheten att skydda en annan stats territorium som föreskrives i förbundsakten, torde väl för övrigt kunna sägas ganska tydligt medföra en garanti för fredsfördragets bestämmelser.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Det har nu sagts, att om man begär fullkomligheter, så slår man ihjäl tanken på att någonsin få ett nationernas förbund. Men detta uttalande är minst sagt tvivelaktigt för att icke säga oriktigt, ty om grunden icke är riktig, kan icke en byggnad uppföras på den med bestående värde, och det är min åsikt, att den föreliggande förbundsakten innehåller bestämmelser, som måste grundligt göras om, därest man vill skapa ett verkligt nationernas förbund. Tillfälle borde väl hava beretts för alla som avsetts att deltaga i förbundet, att överlägga om och medverka vid förbundets byggnad och konstruktion. Förtroendet för det hela hade då blivit något helt annat, något väsentligt starkare, än nu, då det mera får karaktären av ett förbund, som påtvingas oss, enär vi skola bestämma oss på en mycket kort tid och icke få uttala oss på annat sätt än genom att till den redan färdiga förbundsakten uttrycka vårt ja eller nej.

Ett verkligt nationernas förbund borde hava omfattat alla civiliserade folk, såsom jag nyss sagt, och de folkrättsliga bestämmelser, som i detsamma fastställts, skulle icke beträffande tydlighet och klarhet hava lämnat något övrigt att önska. De nu upptagna bestämmelserna lämna däremot rum för mycken ovisshet och mycken tvekan. Liksom det inom ett land finnes domstolar, som skipa rätt mellan landets innebyggare, skulle en domstol här hava funnits, som dömt mellan folken. Nu finnas icke bestämmelser i förbundsakten om obligatorisk skiljedom i rättstvister, och den fasta internationella domstolen har, såsom också utskottet med beklagande konstaterat, ställts på framtiden. Slutligen borde en exekutiv myndighet hava funnits, en internationell ordningsmakt, som kunnat verkställa en dom. Med det förfarande, som nu är föreskrivet, nämligen skiljedom eller medling av rådet, kommer man säkerligen långt ifrån alltid till ett slutgiltigt resultat, och till på köpet har man överlämnat åt förbundsmedlemmarna att själva i viss mån avgöra, huruvida en tvist ägnar sig för skiljedom eller icke, och slutligen finns, när en skiljedom avkunnas, icke någon klar bestämmelse om vilka åtgärder som skola vidtagas för att åvägabringa domens verkställighet. För det fall nämligen att en part skulle vägra att ställa sig densamma till efterrättelse. Då, heter det, skall rådet föreslå åtgärder. Men vilka? Därom sägs det inte. Men att åtgärder måste vidtagas, om över huvud taget nationernas förbund skall kunna tillvinna sig någon respekt, det är ju klart, och uppenbart för var och en, ty skulle en dom icke kunna utföras, då ramlar hela nationernas förbund i grus och spillror. Sammaledes är förhållandet, då rådet

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.
(Forts.)

skall pröva tvist, som hänskjutes till detsamma. Om rådet icke lyckas bilägga en sådan tvist och om rådet icke heller lyckas bli enhälligt beträffande den rapport, som då skall utarbetas och offentliggöras, då, heter det, »förbehålla sig förbundets medlemmar rätt att handla så som de anse nödvändigt för rättens och rättvisans hävdande». Vem blir klok på detta uttryck?

Dessa äro emellertid långt ifrån de enda otydliga punkterna. Varje överenskommelse om nationernas förbund måste ju bygga på de bestående samhällena, på deras territoriella integritet, och så gör också denna förbundsakt. Den fastslår förpliktelsen att icke blott respektera utan även gentemot alla angrepp utifrån upprätthålla förbundets samtliga medlemmars integritet. Visserligen är det sagt i den engelska kommentaren att därmed avses skydd mot yttre angrepp och att det är avsett att förekomma våldsamma yttre rubbningar i de vid en viss tidpunkt bestående relationerna mellan olika länder, men att därmed icke vore avsett att undertrycka nationella eller andra rörelser inom någon av förbundets medlemmars gränser. Ja, men om yttre angrepp förekomma, skola ju enligt artikel 10 förbundets medlemmar garantera varandras område. Då skall rådet taga under övervägande, på vad sätt förpliktelsen härtill skall genomföras. Rådets utlåtande skulle man emellertid enligt propositionen icke vara skyldig att ovillkorligen ställa sig till efterrättelse. Men, mina herrar, från Förenta staternas sida motsäges detta resonemang. Och jag frågar: hur går det för en stat, vars territorium angripits, om förbundsmedlemmarna skulle följa det rådet att underlåta att hjälpa till att skydda det territorium, som blivit angripet? Det är väl i alla fall så, att uttrycket i akten är minst sagt oklart. Men oklara bestämmelser äro minst av allt på sin plats i en sådan förbundsakt som denna. Här fordras väl om någonsin klara stadganden. Kunna vi anses förpliktade att bidraga till att skydda en annan stats territorium? det är den ena frågan, och den andra: ha vi rätt att erhålla hjälp att bevara vårt eget territorium, om det angripes?

Fast står emellertid enligt artikel 16 och oberoende av alla tolkningar vår förpliktelse att ingripa med ekonomiska åtgärder mot den stat, som griper till krig i strid mot sina förpliktelser enligt artiklarna 12, 13 och 15 i förbundsakten. Och detta ingripande skall ske omedelbart och omfatta ej blott det fördragsbrytande landet självt utan även detta lands medborgare, var de än må befinna sig. Alla förbindelser, heter det, av finansiell, kommersiell eller personlig art mellan detta lands medborgare och medborgarna i varje annan stat skola avbrytas. Detta är intet annat än hungerblockaden, inskriven i nationernas förbunds folkrätt. Den är det således, som skall bliva det första medlet hädanefter, vilket skall tillgripas mot en felande stat

Jag åhörde nyss hans excellens herr statsministerns varma för svar för en sådan åtgärd. Han skulle försvara den ekonomiska avspärrningen och kom så in på frågan om vad här kallats hungerblockad. Han uttalade då, att, säga vad man ville om den ekonomiska avspärrningen, så vore det dock ganska naturligt, att den

tillgrepes, ty det finnes intet annat vapen, som skulle kunna lika lätt bringa en stat, som ville bryta sina förpliktelser, till att falla till föga; det finnes ej något annat mera lindrigt medel. Emot detta vill jag säga, att skall hungerblockaden bli ett rättsinstitut i den blivande folkrätten, då har världen förts långt tillbaka i jämförelse med den ståndpunkt, på vilken den stod före kriget. Jag tror, att de flesta människor med avsky vända sig bort från användandet av detta vapen. Man behöver endast tänka på de hundratusental, för att icke säga mera, svältande människor, som finnas i de länder, vilka blivit utsatta för hungerblockaden, för att vilja utbrista: Detta är ett avgörande hinder emot ett deltagande i nationernas förbund. Men vi skola, om vi inträda i förbundet, vara med om att använda detta maktmedel, ja kanske använda det, oaktat den stat, mot vilken det tillgripes, behärskas av en styrelse, som ingalunda själf har den stora massans av folket sympatier för sitt fördragsbrott. Vi skola det oaktat vara med om att svälta ut kvinnor och barn och dem i detta land, som kanske fullständigt ogilla sin egen regerings handlingssätt, för att icke tala om den fara, som kan uppstå för oss själva från den statens sida, som blir utsatt för en dylik ekonomisk åtgärd från vår sida. Det är lätt att tänka sig, huru vårt lands undersåtar, som befinna sig i detta land, skulle bliva behandlade. Det är lätt att tänka sig, hur det komme att förfaras med svensk egendom, som där finnes, för att nu icke tala om själva den fara, som skulle ligga i det angrepp, för vilket vi kunde bli utsatta till följd av de ekonomiska åtgärder, med vilka vi själva angripit.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Måste vi göra ekonomisk bojkott, måste vi också kunna försvara oss själva, därest vi icke kunna räkna på hjälp, eller i varje fall till dess vi kanske sent omsider erhåller en sådan hjälp. Men det är just detta, som är tvivel underkastat. Det militära ingripandet, vare sig det gäller att tvinga en fördragsbrytande stat eller att skydda en anfallen förbundsmedlem, är föremål för olika tolkningar. Rådet skall föreslå de särskilda regeringar, saken angår, med vilka stridskrafter förbundsmedlemmarna skola bidra till de väpnade styrkor, som skola användas till hävdandet av förbundsförpliktelsernas helgd. Oklarhet råder, i vad mån förbundets medlemmar äro skyldiga att ställa sig rådets förslag till efterrättelse. Men en ovisshet på denna punkt kan vid ett givet tillfälle bliva ödesdiger nog. Det har framhållits, att man icke kan begära att själfv erhålla garantier, om man vill slippa förpliktelser gentemot andra. Ja, utan tvivel är det fullkomligt riktigt, men den allvarliga anmärkning, som jag gör emot denna bestämmelse, gäller just oklarheten, att man icke vet, om man har en tydlig och klar juridisk skyldighet att hjälpa och en rätt att själfv erhålla hjälp, eller om en sådan skyldighet och rättighet icke finnes.

Utskottet medger, att en dylik aktion någon gång genom händelsernas tvång kanske icke kan undvikas. Har Sverige, om

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

vi ingå i nationernas förbund, påtagit sig en skyldighet enligt förbundsfördraget, ja, då skall den fyllas; intet tvivel får råda därom. Men vilka äro våra förpliktelser i detta hänseende? Utskottet erinrar om att, vilken tolkning som än antages beträffande det militära ingripandet, skulle intet sådant kunna påläggas oss, utan att vi inkallas i rådet och få vara med om och besluta. Enligt utskottets mening måste nämligen ett sådant militärt ingripande anses beröra en medlems speciella intressen och således enligt artikel 4 föranleda hans inkallande i rådet. Detta är en minst sagt tvevelaktig tolkning. De, som inkallas i rådet enligt artikel 4, äro de, vilkas intressen speciellt beröras av den förevarande frågan, men man har säkert aldrig ansett, att alla som skulle på grund därav komma ifråga till militärt ingripande mot en stat, skulle blott av denna anledning inkallas i rådet. I den franska texten heter det: »lorsqu'une question qui l'interesse particulièrement est portée devant le Conseil». Där står ordet »particulièrement», det betyder: om det *speciellt* rör en förbundsmedlem. Vore nu utskottets tolkning i detta fall riktig, skulle en sådan inkallad förbundsmedlem kunna sätta sitt veto emot varje militärt ingripande, varje militär sanktion, icke blott beträffande sitt eget deltagande i densamma. Man ser av detta utskottets yttrande, hur betänkligt det är med tolkningar, som i varje fall ändå aldrig kunna bliva bindande utan endast stå för dens räkning, som gjort dem.

Hans excellens herr statsministern gjorde, i samband med sin retoriska uppräknings av rådets befogenheter, även ett uttalande i denna fråga, och han framhöll, att det var en stat själv, som skulle äga avgöra, om den skulle bli inkallad i rådet. Jag vågar uttala det allra bestämdaste tvivel beträffande ett sådant resonemang. Ty det är väl alldeles påtagligt, att det är rådet, som bestämmer, om en stat blir inkallad, och som avgör, om det intresse, som denna stat har, är av den beskaffenhet, att den skall för detta ändamål inkallas i rådet. För övrigt finnes där en mängd kvistiga gränstillfall, som säkerligen nödvändigtvis måste underkastas rådets avgörande. Missförstånd äro icke någon bra grund att bygga på, men missförstånd kunna lätt uppkomma, när bestämmelserna äro så oklara som här.

Angående skyldigheten för ett land att inom sitt område underlätta passage för styrkor, tillhörande förbundsmedlemmar, som deltaga i gemensamma åtgärder till skydd för förbundsförpliktelsernas helgd, förefinnes emellertid icke något tvivel. Denna skyldighet är under vissa förutsättningar fullkomligt klar, och därmed kunna vi enligt detta fördrag tvingas till ett frångående av vår neutralitet, för att icke tala om det ytterst besvärande intrång, som kan bli en följd av denna förpliktelse.

I vår reservation hava vi framhållit, hurusom det icke stannar enbart vid fördragsbestämmelsernas bristfällighet; mycket beror av vem, som äger avgörande inflytande ifråga om stadgar- nas tillämpning. Jag kommer härmed in på frågan om nationernas för-

bunds myndigheter, rådet och delegeradeförsamlingen. I strid mot vad man tycker borde vara fallet, är, såsom ofta har påpekats, den dominerande av de två icke delegeradeförsamlingen, i vilken sitta representanter för samtliga medlemmar, alla med en röst var; den har icke ens bestämda tider för sitt sammanträde, det är icke ens bestämt, att den skall sammanträda en gång om året. Nej, det är rådet, som har makten, men rådet väljes icke i sin helhet av församlingen. Fem av rådets medlemmar, stormaktsrepresentanterna — eller fyra, ifall förenta staterna icke komma med — äro en gång för alla förut bestämda, och endast de fyra övriga skola väljas av församlingen, fastän man till platsernas besättande nu har kallat representanter för fyra icke stormakter. Stormakterna äro dominerande inom rådet och rådet inom förbundet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Hans excellens uttalade, att man icke kan tillmäta detta en sådan betydelse, därför att man icke vet, huruvida stormakterna alljämt komma att hålla tillsammans på samma sätt, som när de gingo under benämningen ententen. Det är världsfrämmande, säger hans excellens, att icke förstå, att efter varje stor seger löser sig sammanhanget. Jag skulle vilja säga, att, om det går så, löser sig också nationernas förbund. Från ett råd, sammansatt såsom här är sagt, som är söndrat inom sig självt och där stormakterna draga åt olika håll, skulle i varje fall med ganska stor sannolikhet hans excellens herr statsministern aldrig få se något enhälligt uttalande. Men är det icke världsfrämmande av herr excellensen själv att icke se, att om en sådan utveckling skulle komma till stånd, det för vårt lilla land och för alla andra små länder skulle hända något, som vore ännu värre, nämligen att vi skulle dragas med i de intriger, som då skulle uppkomma mellan rådets medlemmar, där den ena skulle vilja söka värva anhängare för en mening och den andre för en annan? I den ställningen skulle man icke kunna såsom åskådare och man skulle icke heller kunna underlåta att ovillkorligen känna sig tvingad att taga ställning.

Men, säger nu hans excellens herr statsministern: Huru vill man ha det? Skall icke ett råd finnas? Jo, ett råd skall finnas, ty det måste finnas någon styrelse för nationernas förbund. Men efter mitt sätt att se skall detta råd sammansättas på ett annat sätt, än som här blivit föreslaget, och detta är vår huvudanmärkning mot rådet. Till och med utskottsmajoriteten finner, att detta är en anmärkning av en mycket avsevärd betydelse. Men utskottet tröstar sig med att det icke behöver väcka så stora betänkligheter, då bördan av de verkställighetsåtgärder, som kunna bliva av nöden, till alla största delen måste falla på stormakterna. Jag undrar, om icke utskottsmajoriteten är väl optimistisk i detta sitt omdöme. Tror verkligen utskottsmajoriteten, att de små staterna icke skulle få taga sin relativa del av bördorna? Är icke världsfreden lika viktig för dem? Och den skada, som en ekonomisk bojkott förorsakar det landet självt, som tillgriper en sådan, lär man väl icke så lätt kunna överlåta på andra i trots av vad som redan står uttalat i artikel 16 om ömsesidiga understöd. Nej, i punkt efter punkt av denna förbundsakt hänvisas

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

till rådets stora befogenheter. Vi ha redogjort för dem i vår reservation. I själva verket blir rådet — såsom det mycket riktigt heter i den engelska kommentaren — förbundets centralorganisation, en politisk organisation, utrustad med större makt än någon annan, som världen hittills skadat. Till formen, heter det vidare i samma engelska kommentar, utgöres besluten blott av hemställanden. Men — fortsätter man — när de, som rikta dessa hemställanden, bestå av de politiskt ledande för alla stormakterna och för de fyra andra makter, som utses av världens stater, samlade till rådslag, är det sannolikt, att, om det är enhälligt, det skall också visa sig vara oemotståndligt.

Så långt har jag anfört den engelska kommentaren om rådets ofantliga makt. I den kungl. propositionen och i utskottsbetänkandet söker man förringa betydelsen av förpliktelser och skyldigheter, men det är nog så, som det heter i det nyss anförda aktstycket, att till formen gör rådet en hemställan men att i själva verket denna hemställan är oemotståndlig. Den frivillighet, man söker tolka fram, är ett sken. De små staterna ha ingen rätt att få någon representant i detta mäktiga råd. Stater sådana som de skandinaviska, Holland och Schweiz, som vi med rätta anse stå på en hög kulturståndpunkt, bli kanske aldrig någonsin företrädde i rådet annat än när de någon gång tillfälligtvis tillkallas. Rådets makt ökas genom alla de oklara och dunkla bestämmelserna i förbundsakten. Ja, mina herrar, man har t. o. m. avsiktligt undvikit en större precisering vid avfattningen, enär det ansetts rent av fördelaktigt att lämna förbundet tillfälle att såsom en levande organisation självt välja sina egna utvecklingslinjer. Vill en medlem utträda ur förbundet, är det rådet, som avgör, om han fullgjort sina internationella förpliktelser och samtliga sådana — icke blott dem, som kunna bli en följd av medlemskapet i förbundet — och om han följaktligen skall kunna beviljas utträde. Samma råd kan utesluta en medlem, som förmenas hava brutit någon av sina förpliktelser enligt fördraget t. ex. icke vidtagit ekonomiska sanktioner enligt artikel 16 eller icke fullgjort något annat av aktens ofta dunkla ålägganden.

Utskottsmajoriteten har själv framhållit de betänkligheter, var till förbundsfördraget ger anledning, och de önskemål, vilkas snara realiserande i väsentlig mån torde kunna betraktas såsom en förutsättning för att förbundet skall på ett tillfredsställande sätt kunna motsvara sin stora uppgift. Men utskottsmajoriteten torde väl veta, vilka svårigheter som möta för att få dessa önskemål genomförda redan av de ytterst obetydliga medgivanden, som våra delegerade i Paris erhöles vid sina försök att vinna förbättringar i förbundsakten. Statsministern har nyss uttalat sin anslutning till dessa önskemål, och han säger, att om Sverige står i begrepp att taga detta steg, är det för att kunna vara med om vissa förbättringar. Han anmärker därvid på det, som han benämner högerreservanternas »hänsynslösa motaktion», som förekommer i deras reservation. Jag vill blott framhålla, att om Sverige går in i nationernas förbund vi väl alla hoppas, att de förbättringar, om vilka önskemål uttalas från

alla håll, måtte kunna komma att genomföras. Men icke blir man väl starkare eller svagare vid genomförandet av något sådant, om inom nationernas förbund de, som hysa olika meningar, tåga. Desto starkare blir väl det krav, som kan resas på att få förbättringar, om man vet, att det finns t. o. m. så starka meningar inom landet, att man om dessa förbättringar icke kunna genomföras, hellre är beredd att avstyrka ett inträde i detta förbund.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Men heter det vidare: bristfälligheterna få ej bortskymma den mäktiga och löftesrika tanke, som uppbär detta nationernas förbund, och Sverige får icke saknas ibland de kulturfolk, vilka inträda i förbundet till samfällt arbete för upprätthållandet av dessa principer. Sverige bör icke undandraga sig — säges det — att medverka till den mellanfolkliga rättsordning, som vill ersätta våldet med rätten. Men jag kan icke finna, att vi gagna denna höga uppgift genom att inträda i ett förbund, vars stadgar icke ge ett bestämt uttryck åt de tankar, som allenast borde vara riktiga, då det gäller att uppbära ett sådant förbund — ett förbund, som kan erhålla sin universella karaktär endast genom ett inträde av alla civiliserade folk, och vilket väl ensamt kan giva förbundet en sådan universell syftning, varom utskottet talar, och varigenom det allenast skulle kunna bliva ett verkligt nationernas förbund.

Reservanterna — säger statsministern — ha tappat bort utgångspunkten. De ha icke prövat vad förbundet är och vad det icke är. De se inga ljusa sidor. Bristerna överväga. Ja, mina herrar, om man har den uppfattningen, att bristerna äro så övervägande, att de icke kunna förbättras utan ett grundligt omstöpande, må man väl se ganska svart på saken. Visserligen är det svårt att skapa ett nationernas förbund. Det är ju hopplöst att kunna fordra fullkomlighet redan från början. Men felet ligger däri, att man icke börjat rätt. Det sker efter ett stort krig, säger statsministern. Man måste hålla detta i minnet och erinra sig, att det är de segrande makterna, som nu upprita grundritningarna till ett nationernas förbund. Det är sant, men det är just felet, att dessa segrande makter vid upprättandet av planen och konstruktionen för byggnaden icke redan från början tagit med de andra. Jag har anmärkt detta förut. Därigenom har förbundet fått den felaktiga danning, som det utan tvivel har — såsom det är uttryckt i förbundsakten. Att tänka sig blott en sådan egendomlighet för ett nationernas förbund, som att en allians mellan staterna inom förbundet icke blott tillstod utan rent av uppmuntras.

Hans excellens har rätt, då han säger, att reservanterna ha biträtt tanken på ett nationernas förbund. Ty om fredens välsignelser kunde tryggas åt folken och mäskligheten, är det vår mening, att det är värt, att de skilda folken jämka något även på den fulla självbestämmanderätt, som är dem så kär. Men förbundsakten, sådan den föreligger, tryggar icke freden, ty krig kunna icke förebyggas; och utskottet talar ju t. o. m. om otillåtna krig, under vilka vår neutralitet skulle upphävas, till skillnad från andra krig — alltså

Ang. Sveriges enligt utskottets mening tillåtna krig då en neutralitet skulle kunna anslutning till enligt statsutskottets uppfattning upprätthållas.
nationernas förbund.
(Forts.)

Att förbundet kan bli till nytta, då det gäller utbyggandet av mellanfolkliga överenskommelser, skall jag icke bestrida. Att det därvid kan verka framgångsrikt beträffande en del sociala och andra frågor, som enligt förbundsakten skulle ställas under förbundsledningen, må vara riktigt. Ej heller kan man motsäga, att bestämmelserna om avtals offentliggörande och föreskrifterna om vidtagande av allvarliga försök till att få tvister avgjorda på fredlig väg skola kunna visa sig ägnade att förebygga krig, om alla åtaganden fyllas av medlemmarna i den rätta andan. Men i vilken grad förringas ej detta genom att förbundet har den starka begränsning, som det fått. Det är möjligt, att bestämmelserna i artikel 8 om rustningarnas begränsning kan leda till ett resultat utan att bli till en fara för de enskilda medlemmarna i förbundet. Men gent emot detta stå de farhågor, man ej kan undgå att hysa, då man släpper den fasta mark för utrikespolitiska handlande, som vi hittills stått på, och lägger avgörandet i främmande händer.

Utskottet framhåller, att en utanför förbundet stående stat i Sveriges ställning i händelse av förbundsaktion skall ha att räkna med svårigheter i fråga om handlingsfrihetens bevarande, som äro lika stora om ej större än de, som härflyta ur de med ett medlemskap följande förpliktelseerna, och utskottet tillägger, att de praktiskt politiska följderna av ett avståndstagande av allt att döma skulle bli synnerligen allvarliga. Detta resonemang förefaller underligt. Hyser man en så stark tilltro till de demokratiska strävandenas välgörande inflytande, som utskottsmajoriteten synes göra, så att man utgår ifrån att demokratiens landvinningar snart nog skola bereda de nu utestängda staterna tillträde till förbundet, då skall man väl icke ögonblicket därpå misstro demokratien till den grad, att man förutsätter, att de praktiskt politiska följderna för en fredlig nation av att stanna utanför förbundet skola bli ytterst allvarliga. »Vilka dessa följder bli, är lätt att inse. Det behöver ej närmare utvecklas», säger utskottsmajoriteten. Det är emellertid svårt att se alla dessa faror eller fatta, vari de komma att bestå. Vare sig Sverige står inom eller utom nationernas förbund, är det ju dess bestämda avsikt, att noga iakttaga sina internationella förpliktelser. Vi ämna icke störa världsfreden, och vi ämna samvetsgrant hålla fördragsenliga förpliktelser i helgd. Jag förmodar, att en folkrätt skall finnas även efter nationernas förbunds tillkomst. En sådan har ju funnits förut, ehuru den kommit i olag under kriget och brutits, men sedan freden en gång åstadkommits, skall väl en folkrätt återigen uppbyggas.

Jag kan sålunda icke följa utskottsmajoritetens resonemang i denna del, lika litet som jag kan följa utskottet, när det bland skälen för att vi skulle ansluta oss åberopar andra neutrala länders exempel, särskilt Danmarks och Norges, och uttalar, att ett motsatt steg från vår sida måste inverka menligt på det betydelsefulla skandinaviska samarbete, som under de senare åren inletts. Ingen kan skatta detta samarbete högre än vi. Men jag kan icke inse, att det skulle behöva upp-

höra eller ens inskränkas, om vi i denna fråga fatta skiljaktiga beslut. På vår vilja att leva i sänja och samförstånd med våra skandinaviska frändefolk, såsom det ägnar och anstår goda grannar, övar det i varje fall intet inflytande.

Hans excellens herr statsministern framhöll, att iusikten om enigheten borde bjuda oss att samlas vid avgörandet, liksom det synes ha samlat dem, som haft avgörandet bland de övriga mindre staterna. Min bestämda åsikt är emellertid, att jag måste handla efter min egen övertygelse, och jag kan icke finna, att man skulle vinna så ofantligt mycket, om man kunde tvinga in alla dem, som ha en annan övertygelse, att rösta för anslutning till nationernas förbund eller att underlåta att uttala sig emot en dylik anslutning, om de verkligen ha en annan mening än regeringen. Illa skulle jag bedöma dem, som till oss ha framställt förslaget, att vi skulle ansluta oss till förbundet, ifall de skulle hysa någon annan mening i det stycket än den, jag nu uttalat.

Nu måste vi emellertid ovillkorligen fatta vårt beslut. Vi måste avgöra, kanske innan dagen gått till ända, om vi äro beredda att taga ett radikalt avsteg från vår hittillsvarande politik, att för framtiden lägga om vår utrikespolitik, vilken hittills varit en neutralitetspolitik, till någonting helt annat, till en allianspolitik i form av ett nationernas förbund. Och detta, herr talman, skola vi göra utan att ens ha fått tid att fullständigt genomtränga, vad det kan komma att leda till, utan att ha fått tillfälle att erhålla förklaringar på de många dunkla och oklara bestämmelserna. Flertalet av vårt folk, hela den stora allmänheten, är säkerligen icke mycket inne i denna fråga. Ja, herr talman, våra egna huvudmän, våra valmän, veta föga om vilket viktigt, kanske ödesdigert steg, deras representanter i dag taga, och om de sedan fråga, vad vi förpliktat oss till genom detta avtal, så kommer ingen av oss att kunna giva en uttömmande och tillförlitlig förklaring om våra skyldigheter och rättigheter enligt förbundsakten. Vi uppge emellertid vår neutralitetspolitik, som under mer än hundra år varit ledstjärnan för vår utrikespolitik och som lett oss oskadda genom många svårigheter, ja, som hållit oss utanför även den sista oerhörda påfrestningen under världskriget, då så gott som hela Europa och stora delar av världen i övrigt drogos med in i krigets virvlar. Vi kunna tvingas att företaga åtgärder, sådana som ekonomisk bojkott, som faktiskt äro oförenliga med neutraliteten. Men än mer, vår självbestämmelserätt offras. Intet land på jorden har en äldre frihet än vårt, ty vår frihet räcker så långt, som vår historia går tillbaka i tiden. Må man betänka, att vi nu stå i begrepp att offra denna självständighet och överlämna bestämmanderätten åt andra, åt ett råd, i vilket vi kanske själva aldrig få någon representant.

Det har sagts, att det vore ett svek mot mänskligheten, om vi icke nu ginge med i nationernas förbund. Nej, mina herrar, ingen tjänar mänskligheten, som sviker sitt eget folk i det han anser vara dess livsintressen.

Herr talman! Ingen skall missförstå de skäl, som för oss äro avgörande, allra minst de män, som med utomordentlig kraft fört

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

sina länder genom världskrigets skakningar och faror. Det är icke en önskan att isolera oss, icke en önskan att gå för oss själva, utan det är vårt tvivel på att ett verkligt nationernas förbund kan uppbyggas på den grund, som är lagd i den föreliggande förbundsakten. Det är språnget ut i det ovissa, som vi icke vilja taga, det är vår urgamla självständighet, vår frihet, vår sekelgamla neutralitet, som vi icke vilja offra, då vi icke klart se, vad vi få i stället. Det är, herr talman, detta, som gör, att vi ej nu äro beredda att bliva internationalister utan föredraga att förbli svenskar.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till herr Tryggers m. fl. reservation.

Med herr Lindman förenade sig herrar *Lübeck, Forssell, Sundling, Kant, Hammarskjöld, Swartling, Pettersson* i Bjälbo *Jonsson* i Hökhult, *Johanson* i Huskvarna, *Nilsson* i Landeryd, *Svensson* i Betingetorp, *Svensson* i Kompersmåla, *Magnusson* i Tumhult, *Carlsson* i Solberga, *Isaksson, Andersson* i Knäppinge, *Nilsson* i Bonarp, *Erlansson, Lindvall, Jönsson* i Boa, *Carlström, Norman, Larsson* i Bondarve, *Bökelund, Persson* i Fritorp, *Jönsson* i Slätåker, *Månsson* i Erlandsro, *Winkler, Olsson* i Berg, *Olsson* i Broberg, *Lithander, Vennerström, Welin, Bengtsson* i Kullen, *Svensson* i Långelanda, *Gustafsson* i Örebro, *Hedin, Lidström, Öberg, Wiklund* i Brattfors och *Nilsson* i Atnäs.

Herr Branting: Herr talman, mina herrar! Under remissdebatten i denna fråga tillät jag mig att rikta en appell till de motståndare, som då framträdde ifrån olika partier, både från högern och från yttersta vänstern, med sina så starka betänkligheter, en appell till dem, att de dock, innan de fattade sin ståndpunkt, något måtte besinna betydelsen av det steg, som vi skulle taga. Jag tillät mig betona att de även borde taga hänsyn till det intryck, som utlandet skulle få, ifall beslutet om Sveriges anslutning till nationernas förbund komme att fattas under en mycket stark inre splittring i motsats till — därom har statsministern nyss erinrat — vad redan varit fallet ifrån övriga mindre stater, vilka sannerligen icke mindre än vi äro angelägna om att hålla sin självständighet i helgd och att icke ge sig ut i det ovissa till förfång möjligen för denna självständighet.

Det måste ju med beklagande konstateras, att fastän arbetet inom det särskilda utskottet en tid ännu syntes möjliggöra överväganden och avväganden, huru långt man skulle kunna gå varandra till mötes, så visade det sig till sist, då beslutet fattades, att vägarna voro absolut skiljaktiga och att man sålunda icke kunde komma till ett enigt slutresultat. Men tyvärr har det icke stannat blott vid denna skiljaktighet i slutresultatet, utan man måste konstatera, nu sedan reservationerna till utskottets betänkande föreligga, att deras hela anda och ton sannerligen icke röja något av det verkligen allvarliga övervägande, som dock ägt rum inom utskottet beträffande det svar, som skulle givas. Mar har i stället ensidigt sammanfört alla argument, som kunna tala för tveksamhet beträffande det steg, vårt land står i begrepp

att taga. Men man har icke givit något som helst erkännande i dessa reservationer --- i varje fall icke i den av dem, som avgivits av högerpartiets representanter gemensamt för båda kamrarna --- åt de mycket starka skäl, som ändå finnas för att vi skola gå med, och att det verkligen sålunda kunde vara ett tveksamt val, ett val, där man ömnesidigt fullt ut förstod varandras synpunkter. Man uppträder i stället tvärsäkert, nästan skulle jag vilja säga hätskt, det är icke utan att man mot motståndarna, d. v. s. mot dem, som kommit till en annan slutsats, åberopar argument, som påminna om de tider för några år sedan, före världskriget och under vissa skeden av detsamma, då man på det allra skarpaste bekämpade varandra och då brytningarna inom vårt land voro så svåra, att vi icke på långliga tider haft deras motstycke.

Jag tror icke, att det varit nödvändigt, att man valt ett sådant tillvägagångssätt. Jag tror icke, det varit önskvärt, att man på detta sätt genom själva utformningen av sitt ståndpunktstagande markerar en oresonlighet gent emot det steg, majoriteten av folket står i begrepp att taga, som endast måste verka försvagande. Jag tror icke heller, att det varit rätt gjort att söka driva upp de nationalistiska lidelserna, söka genom en rad av framställningar, som äro halvsanningar, om de ens kunna förtjäna så pass gynnsamt bedömande, ytterligare bära bränsle till den falska agitation, som pågår i en del pressorgan gent emot en anslutning till nationernas förbund. Man har faktiskt skrivit denna reservation så, att det i densamma gives vinkar åt den populära propogandan med alla dess fullkomligt oriktiga påståenden, vilka spridas land och rike omkring och som av vår anslutning till nationernas förbund gör något helt annat, än vad det i verkligheten är. Jag måste säga, att jag efter de föregående, som varit i denna fråga, och efter de förberedande meningsutbytena hade väntat en bättre känsla för ansvaret hos de partigrupperns representanter, som nu hava givit uttryck för sin åskådning i sin reservation till det särskilda utskottets betänkande. Det är beklagligt, att så icke har skett, utan att de i stället använda sig av det tillvägagångssätt, jag nyss karakteriserade.

Jag skall blott taga några få exempel härpå. Här står i reservationen på sidan 26: »Sålunda måste det, särskilt i betraktande av gjorda uttalanden, vara ovisst, huruvida vårt land icke genom inträde i förbundet får ställningen av ett slags garant för genomförandet av fredsfördragets övriga bestämmelser.» Det är dock utrett och framhållet med all den styrka, som en bevisföring kan ge, att detta icke är förhållandet, utan att detta är en *felaktig* utläggning av de förpliktelser, som de neutrala staterna ålägga sig, när de ingå i förbundet. Men det hindrar icke, att man, visserligen på detta något försiktiga sätt i uttrycket: »det är ovisst», ger ytterligare stöd åt den falska tolkning, vilken utan den minsta blygsel bedrives av sådana, som hava mindre hänsyn och mindre giva akt på innebörden av sina ord, än vad, trots allt, naturligtvis utskottets medlemmar måste göra. På samma sätt i en annan sats strax därpå: »Ätminstone förpliktelsen att gent emot alla angrepp utifrån upprätthålla den genom fredsfördraget gjorda terri-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

torielliella regleringen synes med ett visst fog kunna anses framgå ur lydelsen av art. 10.» Ja, i den populära förkunnelsen ger man minsann icke akt på det lilla försiktiga förbehåll, som här är inskjutet och som är fullkomligt korrekt, att det är »gent emot alla angrepp *utifrån*», som denna förpliktelse att upprätthålla den genom fredsfördraget gjorda territoriella regleringen gäller. Huru många av dem, som sedan gått ut att tolka denna text, komma att hålla sig noga till densamma och iakttaga den begränsningen, att verkligen dessa förpliktelser, som inefattas i artikel 10, endast gälla »angrepp *utifrån*»? De gälla, om en stat bryter freden och vädjar till vapnen, vädjar till våldet gent emot en medlem av folkförbundet. Om så sker, ja, *då* är det, som denna bestämelse om de territoriella gränsernas vidmakthållande träder i kraft, då är det, som denna skyldighet inträder. Men detta glider man så lätt förbi, man fäster sig bara vid den territoriella regleringen. Och den territoriella regleringen är i många stycken, det erkänna alla, icke tillfredsställande. Den står i strid mot nationernas självbestämmanderätt i vissa gransområden. Alltså är det nationernas förbunds uppgift att upprätthålla orättfärdigheten i världen — det är den enkla, *falska* slutsats, vilken därav drages, och som man naturligtvis genom ett sådant skrivsätt som detta icke gjort någonting för att förebygga, men väl i stället givit understöd åt.

Jag skall taga ett exempel på, huru det tillgår i detta avseende i den populära förkunnelsen, den som avser att träffa massan av vårt folk och som i sina utläggningar ju icke skyr någonting. Jag har här framför mig en aftontidning för igår, en stockholms tidning, där saken framställs så: »Skola vi uppge vår suveränitet för vinnande av ideella mål, som äro så höga, att de kunna anses värda den största av alla uppoffringar, offret av nationens självbestämmanderätt? Eller för att mot en väntad materiell vinning taga drängtjänst hos det herrskap, som nu råder över världen, och förbinda sig till att som legoknekt försvara dess maktställning?» Nå, sådana där överord skulle ju icke i och för sig betyda någonting, i all synnerhet när de icke komma med någon annan auktoritet än den en alltför ökad tidning kan besitta. Men det, som sedan anföres till stöd för detta, är av den art, att jag måste något gå in därpå. Där åberopas auktoriteten hos en man, som varit med vid fredskonferensens förhandlingar och där haft en mycket framskjuten roll såsom finansiell expert inom den brittiska delegationen, den välbekante skriftställaren och nationalekonomen *Keynes*. Ur hans arbete anföras citater av den skarpa kritik, som han i många avseenden riktat mot fredsfördraget. Det göres gällande, bland annat, att denna hans kritik riktar sig mot hela den världsåskådning, som var utmärkande för Clemenceau, och vilken sammanfattas så, att det efter dennes uppfattning skulle vara »däraktigt att antaga, att i denna värld, sådan den nu en gång är skulle finnas utrymme för sådana saker som ett folkens förbund» eller dylikt. Ja väl, av hela denna kritik, av hela denna framställning, får man naturligtvis den uppfattningen. — och det avses att bibringa läsaren den uppfattningen — att en sådan man som *Keynes*, vilken själv tillhör ett av de

segrande folken, han ser klart, han dömer den anda, vari hela denna *Ang. Sveriges* fred slutits, — och därmed också naturligtvis nationernas förbund. *anslutning till* Han fördömer, och då måste vi också, vi neutrala, i det fallet hava *nationernas* ännu större skäl att döma och fördöma. *förbund.*

(Forts.)

Men går man till Keynes' bok, vad finner man då? Hans kritik av fredsfördraget hör ju till det skarpaste, som skrivits, på samma gång som den är i vissa delar den mest ingående och med den största sakkännedom skrivna kritiken därav. Och en stor del av dessa anmärkningar äro utan tvivel av den beskaffenhet, att vid den revision av freden, som världens tillstånd gör *oundviklig*, måste mycken hänsyn komma att tagas till många av dessa anmärkningar. Men vad säger då Keynes om själva den sak, som vi här hava att göra med, nämligen om nationernas förbund och pakten därom? Han frågar: »Finnes det några konstitutionella medel att förändra fredsfördraget? Presidenten Wilson och general Smuts hänvisa till nationernas förbund.» Och så skisserar han därefter deras uppfattning, då de särskilt peka på art. 19, vilken ju öppnar vägarna till möjligheten av en fredlig revision av även de territoriella gränserna och över huvud av alla förhållanden mellan staterna. Han fortsätter med att kritisera det förhållandet, att det tyvärr dock också i fördraget finnes i det avseendet två »olyckliga fläckar», artikel 5, som föreskriver enhällighet, och den mycket kritiserade artikel 10, vilka båda artiklar tillsammans i viss mån utplåna karaktären hos ligan att vara ett instrument för framsteg och i stället ge den en ödesdiger tendens att bevara status quo.

Men så tillägger han: »Men fastän det skulle vara illa och dåraktigt att i »idealistiskt» syfte dölja för oss de verkliga svårigheterna i ställningen, när det gäller en revision av fredsfördragen, så är detta icke något skäl för någon av oss, att vanrykta nationernas förbund, som världens visdom nu dock måste förändra till ett mäktigt fredsinstrument, och som i sina artiklar 11 t. o. m. 17 redan utfört ett stort och välgörande verk. Dessa artiklar, vilka skapat garantier emot utbrott av krig mellan medlemmar av ligan och likaledes mellan medlemmar och icke medlemmar, äro det solida storverket i denna pakt. Dessa artiklar göra faktiskt ett krig mellan organiserade stormakter, sådant som det som utbröt 1914, mindre sannolikt. Detta ensamt borde anbefalla ligan för alla människor.» Och han fortsätter: »Jag instämmer alltså däri, att vår första ansträngning för en revision av fördraget måste göras genom nationernas förbund snarare än på något annat sätt, i förhoppning att den allmänna meningens makt och om så visar sig nödvändigt, finansiella påtryckningar skola vara nog att förhindra en tredskande minoritet från att utöva sin vetorätt. Vi måste lita till att de nya regeringar, vilkas tillkomst jag förutser i de förnämsta allierade länderna, måste visa större klokhet och mera storsinnet än deras föregångare.»

Jag har velat anföra detta som ett litet, men ganska karakteristiskt exempel på arten av den propaganda, som drives emot nationernas förbund, huru man vilseleder opinionen med återopande av auktoriteter, vilka man på intet sätt har rätt att anföra såsom motstån-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

dare till just den punkt i hela fredsfördraget, där de se ljusningen i framtiden, och vilken de räkna på skall kunna sprida sina välsignelsebringande verkningar sedan i andra stycken av fredsfördraget, där detta antagit karaktären av våldsfred eller av segrarnas föreskrivande av villkoren gentemot de besegrade.

Ja, så står det till med den framställning av domarna över nationernas förbund, som vi här se hurudan den i verkligheten är. Men är det så förunderligt, att man återfinner detta slags skildringar av i vilka ohyggligheter vi skulle ge oss in, när man finner bland dem, som nu gå ut på härnads- och härjaretåg emot vår anslutning till nationernas förbund, äro hela det gamla gardet från år 1914 och från de följande krigsåren, alla dem, som då, på den tiden, sannerligen om några satte vår neutralitet i fara. De ropa nu högljuddast i himmelens sky att vår neutralitet kanhända riskeras, om vi ansluta oss till nationernas förbund! Hela raden av dessa riksbekanta män, en Sven Hedin, en Per Hallström, förre medlemmen av denna kammare, Ernst Liljedahl, etc. etc., — allesammans rycka de upp mot nationernas förbund, och sedan vill man ändock, att vårt folk icke skall en smula beakta vad det är för slags folk, som nu rasar mot detta nationernas förbund i de mest otyglade ordalag!

Det göres en invändning i reservationen, som går ut på att, därför att det icke är fullt klart, huruvida vi själva äro förpliktade eller hur långt vi äro förpliktade i avseende på att bringa materiellt bistånd till upprätthållande av andra länders rätt, så hava vi också den olägenheten och den vådan av denna oklarhet, att de andra i sin tur kunna säga, om vi komma i nöd och fara, att de veta icke, om och hur långt de äro förpliktade att hjälpa oss. Ja, det är mycket lätt att peka på sådana punkter. Det är mycket lätt att säga, att därför att vi fått infört i denna pakt — icke minst tack vare de påpekningar som gjordes i Paris från de små neutrala länderna — denna bestämmelse om att när det en aktion, som angår alldeles direkt en viss stat, skall *den* vara representerad i rådet, och rådets beslut skall fortfarande vara enhälligt, — en vetorätt är således uppställd i detta fall för denna nation — så har det naturligtvis blivit omöjligt att kunna positivt skriva ut någon *juridisk* förpliktelse för t. ex. stormakterna att skydda oss andra emot anfall. Detta kan icke skrivas så, som man här fordrar, helt enkelt därför att man begär det orimliga. Man fordrar, att vi på en gång under alla förhållanden skola hava vår rätt att hålla oss utanför oförkränt, och att det samtidigt skall ordnas på sådant sätt, att skyddet för oss skall vara absolut, och förpliktelsen att lämna sådant fullständigt bindande.

Ja, det är ju klart, att man *kan* icke formulera en sådan punkt, därest man icke vill uppgiva antingen det ena eller andra. Men här ropas på att man skall samtidigt begära bägge dessa ting! Men ähörarskarorna till denna förkunnelse märka många gånger icke själva den inre motsägelse, som ligger i att man ställer sådana krav. Det måste dock vara så, att förpliktelserna till att skydda ett land sådant som Sverige, under de förhållanden som det möjligen kan tänkas någon gång råka ut för, — i fall över huvud taget sådana förhållanden äro så mycket tänkbara, om vårt land befinner sig inom natio-

nernas förbund — erbjuda ett bland de mest typiska fallen, då hela nationernas förbund måste komma i verksamhet för att se till att den territoriella integriteten hos en av dess medlemmar icke kränkes, medan det däremot, när det kan gälla frågan om vårt deltagande i en militär aktion till upprätthållande av den territoriella integriteten någonstans i världen, föreligger ett sådant fall, där dessa andra nationer måste fråga sig: är det just Sveriges skyldighet att i detta fall deltaga på ett synnerligen framskjutet sätt? Och då hava vi själva den ställningen, att vi kunna för var egen del genom vår representant i rådet avgöra, huruvida vi anse, att det föreligger en *moralisk* förpliktelse att här vara med eller icke. Detta blir för oss, synes det mig, en synnerligen stark ställning. Vi hava således den säkerheten att kunna räkna på att hjälp måste lämnas oss emot dem, som eventuellt skulle vilja överfalla oss utan att vi därtill hava givit någon anledning — att vi själva i ett *sådant* fall skola bidra, är alldeles självskrivet — medan vi däremot förbehållit oss genom själva paktens läggning att i de enskilda fallen pröva, när också *vår* hjälp skall kunna påkallas utöver vad som fordras från de andra större makterna för vidmakthållandet av de territoriella förhållandena på någon annan punkt i världen.

Det har redan i den diskussion, som förts i dag, talats åtskilligt om denna »hungerblockad», som den alltid benämnas. Man bör dock, när man talar om detta, icke alldeles förgäta det första tillfället av sådan avspärning i stor stil och säga, att vad vi nyss bevitnat är något nytt som inträffat för första gången i världshistorien. Man bör icke förgäta, att första gången man införde det systemet att utlungra en hel befolkning med kvinnor och barn i mycket stor utsträckning det var vid den hungerblockad, varigenom Paris betvingades i 1870—71 års krig. Men därav må man ju draga vilka slutsatser man behagar. — visst är, att man skjuter ofantligt över målet, när man talar om att Sveriges deltagande i en allmän avspärningsåtgärd skulle i och för sig innebära en hungerblockad av den art, som man har bevitnat under detta världskrig. Det är en orimlig förenkling av frågan, om man vill försöka säga något sådant. Men det viktigaste — det är ju för övrigt redan framhållet — det viktigaste i hela denna sak är detta: vad är det som skall hava hänt och hava föregått, *innan* en sådan åtgärd tillgripes, som även skulle omfatta oss, innan vi skulle vara med att med ekonomisk avspärning bestraffa en stat? Jo det skall hava inträffat, att denna stat skall hava *komplett brutit* gentemot hela den pakt, som den själv gått med om, eller som den, ifall den står utanför densamma, men viltager militära åtgärder, i samma stund inbjudes att i alla fall följa. Den staten skall således hava negligerat hela den komplex av bestämmelser, som avse att betrygga freden, alla dessa åtgärder för medling och skiljedom, alla dessa åtgärder för uppskov, alla dessa åtgärder för att klart framlägga det, varom tvisten rör sig! Allt detta skall denna stat först hava gjort, innan dessa ekonomiska spärningsåtgärder emot densamma komma i fråga från förbundsmedlemmarnas sida.

Jag fäste mig som mycket betecknande vid ett litet ord av herr Lindman i hans anförande nyss, att när han talade om den stat, som

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

skulle kunna råka ut för en sådan blockad, så använde han uttrycket »den felande staten». Ja förvisso, den stat, som släpper lös ett världskrig igen, som icke frågar efter träffade överenskommelser, som börjar på nytt den gamla dansen att slå in på krigiska mått och steg och på sådana maktåtgärder som truppsändningar eller flott-sändningar, i stället för att tillgripa de utvägar, som äro anvisade i pakten — ja, den staten är sannerligen icke tillräckligt avfärdad med att man kallar den, litet försonligt, litet halvt ursäktande »den felande staten». Den staten förtjänar verkligen ifrån den övriga världens sida en sträng behandling, därest den icke vill låta sig rättas.

Man har också att erinra sig, att just tillvaron och möjligheten av en sådan ekonomisk bojkott, just att detta står som ett hot mot var och en stat, som skulle vilja på detta sätt bryta mot mellanfolkliga lagar och åter börja krigiskt förfarande, det måste — det förstår ju var och en — innebära, att den därvidlag måste betänka sig mer än en gång, innan den tar all denna risk och i trots av allt detta griper till vapnets avgörande och vädjar till våldet.

Herr Lindman sökte i detta sammanhang att ytterligare vädja till våra känslor med en erinran om att det inom en sådan stat kanske endast var en liten maktlysten klick eller en krigslysten krets, som för tillfället hade makten i regeringen och som ville driva det till krig, medan det oskyldiga folket ingalunda vore för dessa krigiska åtgärder. Men är det så — jag vet ju icke alls, vilka reminiscenser som möjligen kunnat leka herr Lindman i hågen — är det så, att folket i denna stat står emot sin regerings lust för krigiska äventyr, ja, då vore det underbart, om icke det folket skulle kunna just i stödet av nationernas förbunds åtgärder hämta tillräcklig kraft för att kasta den brottsliga regeringen över ända, som vill kasta ut landet i sådana ohyggliga faror och äventyr.

Man talar här om vår hävdvunna neutralitetspolitik, vilken vi bli tvungna att uppgiva. Ja, i viss mån är det sant, i en utsträckning, som är klart framlagd både i den kungl. propositionen och i utskottets betänkande, är det sant, att vi måste uppgiva vår hävdvunna neutralitetspolitik, vilken bestod i att låta världen ha sin gång utanför oss och se till, att vi själva höllo oss utanför de stridande, i den mån det var möjligt och det tilläts av dessa stridande makter. I vissa fall — jag betonar det genast, för att det ej skall bli bortglömt — i vissa fall *kvarstår* vår rätt att driva precis den hittillsvarande neutralitetspolitiken. Det är endast i de strängt begränsade och fixerade fall, då hela förbundets aktion kommer i verksamhet, som vi icke längre kunna vidmakthålla denna gamla neutralitetspolitik. Men är det då verkligen så, att de herrar, som här klaga så bittert över, att den gamla neutralitetspolitiken måste uppgivas i vissa fall, icke tänkt på, att världen efter kriget dock är en annan, än den var förut? Förstår man icke, att här just på grund av krigets förfärlighet, på grund av de lidanden, som det åsamkat mänskligheten, och vilkas avslutning vi ännu långt ifrån sett, förstår man icke, att det måste göras en ny ansträngning för att i *nya former* få in garantier för freden? Och förstår man ej, att det just är detta, som är gjort i och med detta.

försök att skapa ett nationernas förbund, ett försök, som är gjort för att förhindra detta helvete, som ett krig utgör och ett världskrig i synnerhet? Förstår man icke, att för ett sådant mål måste krävas, att det blir ändring i formerna för deras fredsviljas tillkännagivande, vilka förut kunnat stå utanför i viss mån och se på, huru de andra pinat och sönderslittit varandra? Förstår man ej, att om det kommer en vädjan till oss, som dock haft denna enastående lyckliga ställning: nu måste ni hjälpa till, så att det blir *hela* den civiliserade världen i största möjliga utsträckning, som går med i detta! — förstår man ej, att mot en sådan vädjan hjälper ej vart gamla tal, att vi kunna stå kvar i vår gamla neutralitetspolitik? Världen är förändrad och därför måste det bli andra former för fredsviljans uttryckande, mera aktiva former än vi varit vana vid under den tid, då vi på vårt sätt försvarat freden genom att själva hålla oss utanför alla krigiska förvecklingar. Och nu är frågan, om vi skola delta i denna mänsklighetens allmänna aktion, om vi skola säga ja eller icke.

Nu säger man mot detta, att om det vore ett fullständigt allmänt internationellt förbund, som det vore fråga om att gå in i, ja, då skulle dess universalitet göra, att vi ändå skulle kunna reflektera därpå. Jag ber få säga till dem, som stirra sig blinda på vår gamla neutralitetspolitik, att de därmed erkänna, att *detta* deras argument dock ej längre duger. Nu inbjudas vi emellertid att vara med i ett förbund, som ännu icke är universellt, ehuru vi alla önska, att det skall bli universellt så snart som möjligt. Gagnar man då verkligen det förbundets blivande till universellt genom att säga: nej, vi gå icke med; kanhända, om det blir mera universellt! Ingen lär kunna säga, att detta är ett sätt att fatta saken, som kan vara till fördel och gagn för mänsklighetens närmande till det stora mål, som eftersträvas. Vart skulle man komma, om det resonemanget *allmänt* fördes, om alla de små stater, som stodo utanför kriget och som nu inbjudits, om de svarade på samma sätt: »Vi gå ej med här; de och de andra äro ej med, och det är svårigheter och farligheter, så länge förbundet ej är universellt.» Kan det vara en rimlig politik att anbefalla ett folk som det svenska att intaga en sådan ståndpunkt, att vi visserligen skulle vilja vara med, om vissa andra stora makter också vore med, men att vi, så länge dessa icke äro med ställa oss avvaktande och se, huru det hela skall utvecklas? Visar det sig, att det icke är den minsta risk, då skola vi komma med, då skola vi komma med hatten i hand och be att med två tredjedelars majoritet bliva antagna som medlem i detta förbund, där vi nu kunna efter inbjudan få gå in utan vidare såsom likaberättigade med de grundläggande makterna.

Jag vill nämna som exempel på det sätt att resonera, som förekommer i reservationen från högersidan, hur där står — och det upprepades för övrigt av herr Lindman — att vi kanhända icke ha någon utsikt att komma in i rådet och att det är rådet, som har hela makten i denna förbundsorganisation. Det resonemang, som jag åsyftar, går ut på, att det är oklart, vilken majoritet fordras för en förändring i rådet. »Fordras enhällighet, lär utsikten icke vara stor för någon av de övriga att komma in i rådet. Då rådet i regel måste vara enhälligt

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

för att ett beslut skall åstadkommas, ligger det ock nära till hands att antaga, att man icke kommer att vara synnerligen benägen för förändringar i rådets sammansättning. Häre ligger en stor fara för att rådets politik kommer att bestämmas av alltför stor hänsyn för de staters intressen, som där äro representerade.»

Det är dock egendomligt, detta resonemang. Hela utgångspunkten för förbundets stadgande beträffande dessa fyra stater har varit, att de skulle väljas av de övriga nationerna vid sammankomst av delegeradeförsamlingen. Det är uttryckligen framhållet i själva aktens text. och det är förutsatt som alldeles självskrivet t. ex. i den engelska kommentaren, där det står om denna sak, att rådet inbegriper de praktiska ledarna för alla stormakterna och för fyra andra makter. »som utsetts av världens stater samlade till rådslag». Jag vill erinra om att just i det stycke angående rådets stora befogethet, som nyss upplästes i annat syfte, är det alltså som det uttalas, att »världens stater. samlade till rådslag», skola representeras av dessa fyra mindre stater. Men därav, att man i Paris nu provisoriskt tills vidare utsett de fyra första, för att rådet över huvud taget skulle kunna konstitueras, drager man den slutsatsen, att det är meningen, att dessa stater, som då blivit utsedda, skulle, så att säga, haka sig fast på sina platser! Det skall ej bli tal om en förflyttning utan de största svårigheter. Ingen omändring åt ena eller andra hållet skulle kunna komma i fråga, och ej heller skulle de mindre staterna eller grupper av sådana stater kunna i tur och ordning bliva företrädade i rådet, så att det på detta sätt skulle kunna skapas en verklig representation för nationernas förbund.

Läser man från början akten och alla dess kommentarer med den förutfattade meningen att däri endast se möjligheter till att kunna undandraga sig lojala förpliktelser, ja, då det är klart att man kan komma mycket långt. Och jag vill säga, att högerns reservanter ha kommit synnerligen långt i dessa spetsfundiga tolkningar av aktens bestämmelser, då den i själva verket, som i den engelska kommentaren uttryckligen säges, ju ändock icke syftat till att åstadkomma nu ökad precision, ej på den grund att kommissionen icke ställde sig sympatisk till de framlagda förslagen, utan enär det ansetts klokast att lämna framtidens statsmän så fria händer som möjligt och att överlämna åt förbundet att såsom en levande organism själv utfinna de för detsamma lämpligaste utveckningslinjerna.

Över huvud taget kan man knappt tänka sig en skarpare mot-sättning än mellan hela den anda, som genomgår förbundsaktens bestämmelser, och den, som kommit till uttryck i högerreservanternas kritik av densamma. Medan förbundsakten lutar på, att det skall vara meningen med det hela att åstadkomma ett förbund för att *bekämpa kriget* — detta skall vara ledstjärnan för de i förbundet deltagande och å deras vägnar handlande — så begär man från högerreservanternas sida, att det skall vara precisering och mera precisering, som om man hade uteslutande att göra med sådana deltagare, vilka vilja begagna sig av en otydlig formulering för att undandraga sig förpliktelsen att upprätthålla freden och att på alla möjliga sätt stödja

förbundets verksamhet. Med denna skiljaktighet kommer man aldrig till förståelse.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

Jag har här framför mig ett litet tal, som hölls, då nationernas förbunds råd första gången var samlat, och som i några stycken kan vara skäl i att anföra vid detta tillfälle. Det var den 16 januari i år, då det första råds-mötet hölls i London och lord Curzon å den engelska regeringens vägnar hälsade de församlade rådsmedlemmarna. Han ville uttrycka sin regerings och dominions' lojalitet gent emot »den anda, som besjalar ligans fördragsakt; vår avsikt är att med alla medel inom vår makt trygga dess praktiska verksamhet, och det är vår fasta övertygelse att allena genom de stadganden, den innehåller, vi kunna hoppas att sådana fador och olyckor, som världen fått erfara under de gångna fem åren, icke skola upprepas, och att det skall dagas för en ny era av internationella förbindelser». Han framhöll vidare: att det icke är blott allmänna principer i denna förbundsakt, utan där är också »ett maskineri, varigenom dessa principer skola praktiskt förverkligas». Men det är särskilt en sats här, som jag ber att få betona, nämligen: »Ligan är ett förbund av *suveräna* stater, vars ändamål är att sammanföra divergerande intressen och att åstadkomma internationell samverkan i frågor, som angå eller kunna angå världen i dess helhet.» Och så pekade han på gagnet av en sådan samverkan, särskilt som den kommit till uttryck i konferensen i Washington i arbetarefrågor, varvid han uttalade den meningen, att om det bleve utfört, som där beslutits, så hade världen i dessa ofantligt viktiga sociala frågor säkert på ett år tagit ett större steg framåt än förut under ett kvartssekel. Och han tillägger vidare, att »folken i alla länder ha nu lärt, att utrikespolitiska frågor röra dem på ett vitalt sätt, och de begära med ständigt växande enträgenhet, att internationella förbindelser icke må få ingås utan deras vetskap och bakom deras rygg. Deras ögon ha blivit öppnade för nödvändigheten av en samverkan mellan alla nationer, men de begära, att det skall bli en öppen samverkan.» Och slutligen uttalar han sig om den fråga, som ligger alla här i Sverige, i vart fall de flesta bland oss så varmt om hjärtat, nämligen att få till stånd *rustningsnedsättningar* i stor utsträckning. »De stora nationella rustningarna skola med tiden automatiskt försvinna. Kanske skola vi icke få se detta komma i den omedelbara framtiden, men den nuvarande tyngden av rustningar är så nedtryckande för nationerna och folken, att vi genast böra skrida till de åtgärder, som angivas i pakten för att bringa lindring.» Det sista uttalandet är naturligtvis mycket försiktigt uttryckt, och det är icke tvivel om, att man här från svensk sida och alla de mindre staternas sida gärna skulle ha önskat en mycket starkare understrykning av kraven på rustningarnas nedsättning. Men i alla fall, den anda, som talar i detta hälsningstal, är den verkliga sådan, att den på minsta sätt svarar mot den bild, den karrikatyr, vågar jag säga, som högern i sin reservation tecknar av den anda, som finnes i nationerna förbunds akt och i hela dess organisation?

Över huvud taget skulle jag nog kunna säga, att jag kan förstå, när man ifrån den yttersta vänsterkanten, exempelvis från en Lind-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

hagens sida, ställer sig avvisande mot att ingå i detta nationernas förbund. Hans strävande i dessa frågor ligger alltid ett gott stycke framom det för ögonblicket uppnåeliga, och han har gjort det till sin uppgift att peka på sådant, som ligger längre i framtiden för att det icke måtte bli bortglömt av dem, som syssla med närmare i tiden liggande syften. Från sådan synpunkt har herr Lindhagen en uppgift att fylla, men den kan icke bli väglödande och bestämmande för de politiska avgöranden i nutiden, som måste träffas. Men jag förstår som sagt i alla fall denna ståndpunkt, från vilken man säger: det här tillfredsställer oss icke på den och den punkten, och därför vilja vi för närvarande icke gå med. Det är en principståndpunkt, som åtminstone pekar framåt för att få något bättre till stånd, även om man måste finna det oklokt, om en allmännare anslutning till en sådan ståndpunkt skulle äga rum.

Men däremot är det mig ofattligt, att från just det parti, som förut alldeles icke velat gå med på så långtgående syften, det parti, där man gör sig en ära av att vara försiktig och betänksam, där man icke på något sätt förut varit inne på sådana ideella linjer, som jag här talat om, utan där man tvärtom knäsat en ganska krass maktfilosofi — att just *därifrån* reses med samma argumenter motstånd mot nationernas förbund, mot det försök, som här göres att komma in på denna väg. Det kan icke hjälpas, att när man sammanställer detta med uttalanden, som i reservationen göras, då man till och med begagnar de starka orden om de för närvarande maktägande stormakterna i världen, att det för dem *icke* är fråga om att få »ett tillfredsställande mellanfolkligt rättstillstånd utan om en *internationell diktatur*», — ja, då måste och kommer man helt säkert att fråga sig: vad är det i verkligheten för en anda som här talar? Skulle det verkligen varit från det hållet, som förskräckelse för en internationell diktatur hade uppstått, ifall krigets tärningar fallit ut på annat sätt? Har man anledning att tro, att det skulle rests samma våldsamma protester, som nu göras mot de segrande makterna, ifall det i stället varit den gamla regimen i vårt grannland i söder, som skrivit lag för världen? Jag tror knappast, att de frågorna av eu hel del av dem, som högljuddast ropat mot anslutning till nationernas förbund, skulle med gott samvete kunna besvaras med ja. Jag tror för min del icke, att man då varit lika angelägen att avgiva sin protest och ställa sig utanför. Det är just detta som man icke kan undgå att se utifrån, när man betraktar våra förhållanden här hemma, och det är därför högern enligt min mening gjort vårt land en björntjänst genom att skriva sin reservation och sitt förbehåll som den gjort, så att det riktas däri en *direkt udd* mot de makter, vilka för närvarande äro de främsta och mest bestämmande i världen.

Det förundrar mig sannerligen, att en under den förberedande diskussionen så ofta framhållen och med all rätt som viktig framhållen synpunkt som sprängningen av den *skandinaviska* sammanslutningen, om vi skulle gå åt annat håll än Norge och Danmark i denna fråga, att denna sak avfärdas på det mest nonchalanta sätt av dem, som gå emot oss i denna fråga. I högerreservationen är denna ofant-

ligt viktiga punkt icke ens vidrömd! I herr Lindmans anförande — han är ju realpolitiker och har ofta berömt sig därav — väntade jag med spänning, att han skulle komma in på detta ämne. Men hans argumentation var blott, att det icke skulle medföra någon egentlig skada med hänsyn till en samverkan mellan Sverige, Norge och Danmark, om Sverige skulle ställa sig utanför, medan Norge och Danmarkingo in och sedan tillsammans med de nu ledande maktgrupperna försökte utforma förbundet till ett mera universellt förbund än som hittills kunnat uppnås. Jag måste säga, att en djärv försäkran, att herr Lindman icke kan se någon våda i denna sak, kan jag ändå icke tillmäta någon verklig betydelse. Jag tror t. o. m., att herr Lindman mycket väl inser, att det *är* av en stor och viktig betydelse, om vi på detta sätt orientera oss fullständigt olika på den skandinaviska halvön. Men det passar icke nu i argumentationen att föra fram denna synpunkt, och därför går man den förbi med en flott gest. Farhågan finnes där dock, farhågan för att en spricka, med de olägenheter, som därav måste följa, skall uppkomma mellan våra nationer, av vilka den ena delen sluter sig samman om att förbättra folkens förbund och vi, den andra delen, skulle hålla oss utanför, därför att vi tycka, att det hela är för illa byggt i grunden. Denna klyfta står kvar, och den komma vi sannerligen icke förbi så lätt som herr Lindman gjorde från talarstolen.

Aven ur den synpunkten är det mycket svårt att se, huru man på högerns väg skulle kunna komma fram till något för vårt land verkligt gott och lyckobringande. Man säger naturligtvis här — därmed slutar hela reservationen — att man gärna skulle vilja gå in i ett folkens förbund, men icke i det, som nu finnes. Ja, huru vill man då ha det? Huru skall man komma till ett sådant förbund, som skall vara gott nog, så att herrarna verkligen skulle vilja tillstyrka vårt inträdande? Det ges icke ett spår till antydning om, huru man skall närma sig ett sådant sakernas tillstånd. Det finns i högerns reservation ingen väg anvisad, som skulle föra oss till ett förverkligande av dessa mänsklighetens höga mål — också på den sidan erkänner man ju, att detta är ett högt mål. Man vill endast säga nej och stå utanför, det är allt. Vi skola alltså stå utanför, medan mänskligheten skrider framåt, folken göra sin gärning utan att vi äro med. Vi ställa oss, som utskottet säger, i en skev ställning, betraktade enligt sakens natur med en viss misstro och undran om vad det är, som hindrar oss här i Sverige, när icke andra mindre stater låtit hindra sig av ofullkomligheterna, som de se lika väl som vi. Och på samma gång: vi ha ingenting att peka på, ingen ny väg att anvisa, det hela är en sterilitetens väg, som man på detta sätt ber oss stiga in på.

Man säger i de allra starkaste ordalag, att man »sviker sitt eget folks livsintressen», ifall man nu går med i förbundet. Jag måste beklaga sådana överord, som från högerns ledande man här i kammaren fällts, ty det är uppenbart, att det tyder på en klyfta i hela åskådningen inom vårt land, som sannerligen icke kommer att stärka oss i det arbete, som förestår oss. Den klyftan är djup nog, utan att den

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

på detta sätt skall förgiftas genom uttalanden av den art, som här skett i herr Lindmans mycket väl övervägda anförande.

Det heter visserligen, att det närmast skulle kunna vara »ett stöd», när man utomlands får se, att vi här i Sverige hyst mycket stor tveksamhet beträffande förbundet på grund av dess brister, så att hela partier ställt sig komplett avvisande mot tanken att ingå i det-samma. Men när det göres uttalanden om förbundets brister, vilka förknippas med, att man icke vill vara med om en »internationell diktatur», tror någon verkligen, att man fäster sig vid den oskyldiga förklaringen, att våra högermän helt enkelt äro så stora idealister, att de icke kunnat gå med i detta ofullkomliga verk, sådant det först framträdde! När man ute läser dessa ord om internationell diktatur, kommer det nog att resoneras så här: ja så, det var *därför* man icke ville gå med, man ville icke gå åt vårt håll, det var icke åt den sidan man ville ha en sådan samverkan ens för fredens bevarande och tryggande i världen gent emot krigets fruktansvärda elände! Nej, det är sannerligen icke något stöd, som herr Lindman och hans parti skänka Sveriges ställning inom nationernas förbund genom den hållning, de nu till sist bestämt sig för att intaga.

Det hjälper heller icke, att man skyller på, att det stora grundfelet varit, att det var efter *kriget*, som nationernas förbund tillkom, och att det därför var svårigheter med att genast taga upp de besegrade fienderna i förbundet, varför man i stället hade bort vänta. Äck, vänta och vänta, det kan man nog göra! Nu är det dock gjort ett försök i världen att möjligen åstadkomma någonting ändå, som blir början till en fredslagstiftning, vilken är internationell på det sättet, att regler äro givna, som *ingen* stat får undandraga sig, beträffande huru den vid uppkommande konflikt skall handla. Uppgiften är nu att ge dessa regler sådan utformning ytterligare, att de vid tillämpningen visa sig vara hållbara. Då gäller det verkligen för vårt folk att fråga sig, om vi inför en sådan situation skola ställa oss avsidet, eller om vi icke i stället böra säga oss, att det, som förer världen framåt, är en *sund och verklighetsbeaktande optimism*. Det är icke bara att se till vådorna och svårigheterna i de försök, som göras till mänsklighetens förbättring, även om dessa tagits till i så stora dimensioner, som nu varit nödvändiga efter detta världskrig. Om det skall bli någonting av, få vi icke bara stirra på vanskligheterna och enbart söka felen, som delvis finnas i förbundsakten och förbundets konstruktion. Nej, vi böra ha något av det friska mod, som man åberopar i högerreservationen, där man går tillbaka ända till Gustaf Adolf och med anspelning på honom säger, att *han* vågade göra någonting för samvetsfriheten och att vi nutida svenskar böra följa det stora historiska föredömet — genom att säga nej, när den övriga mänskligheten gör en stor ansträngning för att de olika folken skola komma till samförstånd med varandra!

Ett värre bevis på negativet i själva tankegången, på hur liten positiv insats man har att vänta av den nuvarande svenska högern, har icke kunnat ges av dess värsta motståndare än det dokument de

själva skapat i denna reservation. Jag tror dock, att kammaren skall genom stark anslutning till vad utskottet här föreslår, och vilket sammanfaller med Kungl. Maj:ts proposition, visa på det kraftigaste och bästa sätt, att det svenska folkets djupa leder icke se med misstrons och grinighetens blick på det verk, som under tusen svårigheter byggts upp av män, vilka önskat åstadkomma ett tryggt fredstillstånd i världen. Vi vilja vara med, när det arbetet utföres. Vi vilja försöka hävda vår plats, därför att vår nations ställning också blir mest hedrad genom ett sådant beslut, därigenom att vi verkligen på detta sätt rycka in i den fredarmé, som håller på att bildas med uppgift att åstadkomma ett universellt nationernas förbund. Vår rätta plats är sannerligen icke bland dem, som tvehågsna draga sig tillbaka. Vår plats är bland dem, som gå med i förtröstan på, att mänskligheten hyser krafter, som skola komma alla dessa belackare av nationernas förbund på skam, i vetskap om att inom detta förbund, bland de demokratiska folk, som där äro de ledande, sannerligen icke saknas män och kvinnor, som se med förstående på våra önskingar om förbättring av förbundet, om bättre tryggande av freden, om snabbare takt i avrustningen och över huvud taget ett bättre samförstånd för den olyckliga mänskligheten. Vi vilja gå tillsammans med dessa och göra det genom att ge vår anslutning till det föreliggande förslaget, i stället för att följa de avvisande stämmor, som peka antingen åt det förgångna eller någon gång så långt framåt, att det hindrar oss att se det steg, som nu måste tagas.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herrar *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Stockholm, *Hagman*, *Hansson* i Stockholm, *Johansson* i Stockholm, *Karlsson* i Stockholm, *Karlsson* i Nynäshamn, *Söderberg*, *Andersson* i Igelböda, *Jansson* i Ljusterö, *Sjöblom*, *Karlsson* i Vätö, *Borg*, *Hellberg*, *Åhrberg*, *Bärg*, *Johansson* i Uppmälby, *Johansson* i Kullersta, *Andersson* i Linköping, *Karlsson* i Vadstena, *Fast*, *Svanberg*, *Leo*, *Magnusson* i Kalmar, *Hansson* i Sölvesborg, *Borggren*, *Björklund*, *Björk* i Tryde, *Nilsson* i Tånga, *Holmström*, *Svensson* i Eggelstad, *Andersson* i Höör, *Lovén*, *Ericsson* i Malmö, *Åkesson*, *Hansson* i Gärda, *Andersson* i Falkenberg, *Ljungberg*, *Björck* i Jönköping, *Kristensson*, *Hedvall*, *Edsbäcker*, *Carlsson* i Frosterud, *Billqvist*, *Ljungkvist*, *Bäcklund*, *Lantz*, *Flognfält*, *Anderson* i Råstock, *O. Nilsson* i Örebro, *Uddenberg*, *Andersson* i Prästbol, *Larsson* i Västerås, *Johansson* i Vittinge, *Ericsson* i Arboga, *Zander*, *Jansson* i Falun, *Gylfe*, *Skaugerberg*, *Andersson* i Gävle, *Lindley*, *Sävström*, *Edbom*, *Granath*, *Lagerkvist*, *Viklund* i Oviken och *Carlsson* i Alfhöjd.

Herr vice talmannen *Hamilton*: Herr talman! Hittills har det varit en djupt inrotad uppfattning hos människorna, att krig äro oundvikliga, och allenast svaga försök ha gjorts att på fredlig väg söka bilägga staterna emellan uppkomna tvister. Det mänsk-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Portb.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

liga snillet har inriktat hela sin kraft, hela sitt arbete på att åstadkomma förstörelseredskap i krigets tjänst, och det uppväxande släktet har fostrats för, att i givet ögonblick vara redo att gå till anfall mot främmande nationer. Man har strävat efter att ingjuta hos folket hat mot bröder av främmande folk, och man har försökt ingjuta hos de unga vad militarismen kallar den sanna krigarandan. Dessa strävanden ha kröntes med en överväldigande framgång, vi ha fått bekräftelse därpå genom det nyss avslutade kriget. Miljontals av Europas, ja, världens bästa män ha blivit slaktade på slagfälten, miljontals ha återvänt till sina hem som invalider, och än i dag täras miljontals kvinnor och barn av hungerns kval. Europas mest bördiga trakter, de i kultur högst stående ha skövplats, och till och med de ivrigaste krigshetsarna äro nu mättade med människoblod och den förstörelse, som deras eget verk åstadkommit. Opinionsen har kastat om. Den fordrar nu, att folken skola föras tillsammans för att söka komma till samförstånd och för att hindra krig. Tanken härför utmynnar i nationernas förbund, som har till ändamål att åstadkomma ett fredligt arbete mellan folken, att binda dem vid att hänskjuta uppkommande tvister till avgörande genom skiljedom, förmå folken att minska rustningarna och att gemensamt uppträda mot dem, vilka vilja tända krigsfaeklan. Det är en stor tanke, som ligger i detta förbund, och jag frågar: skall Sverige, som under ett århundrade njutit fredens välsignelser, med korslagda armar stå utanför detta vackra fredsarbete, skall det icke i sin mån söka förverkliga den stora tanken, världsfredens betryggande? Mina meningsfränder i kammaren besvara den frågan med ja. Sverige måste vara med och kan icke stå utanför. Jag hade hoppats, att alla partier skulle förenat sig härom, och att någon opposition icke skulle uppstå från högern och vänstersocialdemokrater, utan att vi skulle gått till ett enigt beslut. Men vi ha hört av herr Lindmans yttrande och för övrigt inhämtat av de vid utskottets betänkande fogade reservationerna, att detta icke låter sig göra. Man förmenar, att den akt, på vilken nationernas förbund grundar sig, är ofullkomlig. Ja, mina herrar, jag instämmer däruti, att den är behäftad med stora bristfälligheter. Men vilket är rättast: att på den grund, som är lagd, söka uppbygga freden eller att redan i lindan söka kväva det påbörjade arbetet? Jag tror att det förra är det riktiga.

Man förmenar, att det förbund, som ingåtts, icke är ett *nationernas* förbund utan allenast ett *segrarnas* förbund, förstärkt visserligen med några neutrala länder. Man siktar helt tydligt åt det stora landet i söder, åt Tyskland. Ja, mina herrar, för ett krigiskt Tyskland finns det icke något utrymme i förbundet, men för ett fredsälskande Tyskland står vägen öppen. Man beklagar även att sovjet-Ryssland icke är med. Icke heller för ett terrorns Ryssland finns det någon plats i förbundet, men för ett ordningsälskande Ryssland, ett demokratiskt styrt Ryssland står det fritt att däri inträda.

Man förmenar, att Sverige avstår från sin självbestämmingsrätt i samma stund det ingår i förbundet, att det därmed avstår från sin neutralitet. Detta påstående kommer egendomligt nog från deras sida, mot vilka vi under kriget hade att kämpa för att upprätthålla Sveriges neutralitet.

Vilka förpliktelser åligga oss såsom medlemmar i förbundet? Jo, mina herrar, först och främst att hänskjuta uppkomna tvister till skiljedomsavgörande. Den tanken har hittills icke varit främmande för Sverige. Vi ha i det fallet år 1905 givit världen det allra bästa föredöme. Vi förplikta oss vidare att nedbringa våra rustningar och sedan gränsen fastställts för desamma icke gå däröver. Jag är förvissad om, att den allmänna önskan i vårt land är att våra rustningar böra minskas, och jag ser icke i denna förpliktelse något, som träder vår ära för när.

Vi förplikta oss att avbryta de kommersiella och finansiella förbindelserna med en mot rådets och förbundets beslut tredskande part, och man påstår, att detta är liktydigt med hungerblockad. Är icke hungerblockad, säger man, något grymt? Jo, mina herrar, den är grym, men grymmare än hungerblockaden är kriget. Den allmänna hungerblockaden drabbar visserligen även oskyldiga kvinnor och barn, men männe icke de män, som förts ut på slagfältet till döden, männe icke även de varit oskyldiga offer. Hava icke Nordfrankrikes och Belgiens kvinnor och barn fått lida värre kval, än dem hungern ålagt dem?

Det är tydligt, att förbundet måste ha makt bakom sig. Denna förmenta hungerblockad, i vars utförande vi skulle deltaga, riktas blott mot en tredskande part inom förbundet. I samma ögonblick denna tredskande part vill avstå från att söka uppväcka krigstanken eller att tända krigsfacklan, upphör också hungerblockaden.

Vilka äro då de fördelar, som skulle tillkomma oss? Att vår territoriella integritet skulle garanteras av förbundet, sålunda också av stormakterna, det måste vara något, som vi åtminstone borde sätta värde på. Ett krig, förklarat mot oss, skulle vara liktydigt med krig förklarat mot förbundet i dess helhet.

Man frågar sig: skall nationernas förbund kunna uppfylla vad man hoppats? Detta, mina herrar, beror på den anda, som behärskar de ledande männen inom förbundet och som även behärskar de folk, som stå bakom förbundet. Lyckas det icke att åstadkomma, vad man med detta förbund önskar, att säkerställa freden för framtiden, då böra åtminstone icke vi vara de, som lagt stenar i vägen för att stjalpa den stora tankens förverkligande. Och lyckas det å andra sidan, bör man också kunna säga om oss, att vi varit bland de främsta att uppbygga ett nationernas förbund för att hindra kriget, denna mänsklighetens förbannelse. Den sorgen får icke påläggas våra barnbarn att nödgas läsa i Sveriges historia, att Sverige varit det enda neutrala land, som icke velat göra sitt till för för-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

verkligandet av den stora tanken fredens bevarande för framtiden. Det liberala partiet i denna kammare delar min uppfattning att för mänsklighetens väl och för Sveriges heders skull, vi böra ansluta oss till nationernas förbund. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Olsson* i Ramsta, *Jungnell*, *Jönsson* i Fridhill, *Johansson* i Olstorp, *Carlström*, *Berggren*, *Eliasson*, *Gustafson* i Vimmerby, *Bengtsson* i Norup, *Leander*, *Jeppsson*, *Runefors*, *Moberger*, *Jönsson* i Revinge, *Olsson* i Labbemala, *Pehrsson* i Bramstorp, *Persson* i Tofta, *Johansson* i Hässlås, *Alexandersson*, *Olsson* i Kollungeröd, *Osberg*, *Röing*, *von Suedern*, *Danielsson*, *Karlsson* i Surte, *Andersson* i Milsmaden, *Johanson* i Gäre, *Persson* i Björsholm, *Igel*, *Mossberg*, *Sandberg*, *Olsson* i Mora, *Jansson* i Kungsör, *Molin* i Aspa, *Ödström*, *Ander*, *Bergström* i Bäckland, *Rehn*, *Bäckström*, *Holmner*, *Olsson* i Rösta, *Jonsson* i Gumboda, *Wikström*, *Lundström*, *Hamrin*, *Kjellberg*, *Schill* och *Bergman*.

Herr Hederstierna: Till en början måste jag tillkännagiva, att det varit med en viss tvekan jag på en punkt icke reserverat mig mot den motivering, som finnes i utskottets betänkande.

Det gäller den punkt, som angår tolkningen av artikel 16, rörande skyldigheten att använda härsnakt, när förbundsrådet föreslår detta. Jag kan med bästa vilja i världen och under beaktande av alla de skäl, som framställas i propositionen och även under diskussionen hava framförts icke ansluta mig till den åsikt, som i propositionen förfäktas, den åsikt nämligen, att det skulle vara fråga om allenast en moralisk och politisk skyldighet i detta avseende. Jag kan icke tolka akten på annat sätt, än att det här verkligen rör sig om en juridisk skyldighet. Jag skall icke vidare ingå på de skäl jag har för denna min tolkning.

Anledningen varför jag detta oaktat kunnat utan reservation vara med om betänkandet är den, att jag och majoriteten inom utskottet i övrigt varit ense därom att för att ett lands härsnakt skall kunna komma till användning måste enligt förbundsakten en representant för ifrågavarande land vara med i förbundsrådet och deltaga i beslutets fattande. Artikel 4, som utsäger att då i frågor, som speciellt beröra ett lands intressen en representant från detta land skall vara inkallad i rådet och närvara vid avgörandet av frågan, kan jag omöjligen tolka på annat sätt än att det härmed även ålägges förbundsrådet att inkalla en representant just från det land, vars härsnakt är ifrågasatt att deltaga i ett fälttåg. Jag kan icke tänka mig annat än att man måste inse att mera kan icke ett lands intressen beröras än när det gäller att använda ett lands härsnakt utanför dess egna gränser.

Med denna min uppfattning blir det ju skäligen likgiltigt, vilken tolkning av artikel 16 i detta fall är den riktiga. Må det kanske dock tillåtas mig beklaga, att ifrån motsidan riktigheten av den tolkning av artikel 4 jag omnämnt blivit ifrågasatt. Det måste från

svensk synpunkt vara synnerligen fördelaktigt att hålla på nämunda tolkning. Jag kan icke förstå annat än att tolkningen, oavsett ordalagen i artikeln, har mycket kraftigt stöd av sanning och skälighet. Det kan icke vara mer än rimligt, tycker jag, att fordra att även en mindre stats representant får vara närvarande vid beslut sådana som dessa, med hänsyn nämligen till att stormakterna som det väl närmast är fråga om, då användande av härsmakt kommer på tal, permanent sitta i förbundsrådet och sålunda genom sin vetorätt ha möjlighet att göra om intet ett beslut att ett eller annat lands härsmakt skall komma till användning. Det kan naturligtvis icke vara så, som herr Lindman sade, att ett land borde vara med om beslut om *varje* lands deltagande i sådant avseende; det är givetvis här bara fråga om sådana fall då det gäller representantens *eget* lands inkallande till användning av vapenmakt.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Jag befarar nu, att man i diskussionen här kanske icke tillräckligt tänkt på, hur det verkligen reellt sett ställer sig ifråga om olägenheter och fördelar med ett inträde i nationernas förbund. När bliva olägenheterna störst för oss, om vi gå med i förbundet eller om vi hålla oss utanför? Att det medför olägenheter att vara med i förbundet, är alldeles uppenbart; det finns ingen som inte vill vara den förste att erkänna detta, och det har också erkänts i propositionen och kommit till uttryck i utrikesministerns anförande; vi äro ju alla överens härom. Frågan är emellertid: uppvägas icke de olägenheter, som följa med ett deltagande i förbundet i alla fall av olägenheterna att stå utanför.

Låt oss se närmare på saken. Vad som först och främst talats om, och dit tankarna i främsta rummet gå, det är frågan om vad som skall inträffa, om ett särskilt land försummar sina skyldigheter enligt förbundsakten. Då måste man ju enligt akten intaga en viss ställning till detta land, som brutit mot dess bestämmelser. I detta fall blir naturligen en avspärrning det första steget. Jag kan visserligen icke dela herr statsministerns och vice talmannens syn på dessa ting, att nämligen denna avspärrning, som faktiskt blir en hungerblockad, icke är något alldeles hemskt. Det är alldeles ohyggligt, att vi i vår kulturella tid med all vår civilisation skola gå så långt, att det riktas tvångsmedel icke bara mot de stridande parterna i kriget utan även mot deras kvinnor och barn. Det är något alldeles förfärligt, att sådant skall kunna existera. Men hur blir det, om vi icke gå med i förbundet? Har icke erfarenheten lärt oss, att vi bli tvungna att vara med om en avspärrning i alla fall? Bli t. ex. Tyskland någon gång om ett eller annat år avspärrat från tillförsel, komma vi antingen vi äro med i nationernas förbund eller ej och vare sig vi vilja det eller icke, att bli tvungna att deltaga i denna avspärrning. Detta har erfarenheten från de sista åren lärt oss. Vi få räkna med fakta sådana de äro, och faktum är, att vi icke komma ifrån denna sak, hur ohyggligt detta än i och för sig må vara.

Det har vidare påpekats, och med rätta påpekats, att det är en olägenhet, minst sagt, att Sverige kanske måste tillåta passage av främmande trupper genom landet. Ja, visserligen. Men å andra

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

sidan: när kunna vi egentligen tänka oss, att det kommer att begäras av oss tillåtelse att låta trupper passera? Det kan naturligtvis begäras av oss, att vi upplåta en eller annan hamnstad såsom varande en flottbas vid ett fälttåg mot ett annat land; det kan jag mycket väl tänka mig, och detta är beklagligt, ehuru olägenheterna väl icke äro så förfärligt stora. Men den eventualiteten, att vi skulle åläggas att vare sig på våra landsvägar eller järnvägar föra trupper genom landet, den eventualiteten kan jag svärligen tänka mig inträffa mer än i ett enda fall, nämligen för den händelse det skulle fordras genomgång av förbundets trupper för att lämna hjälp åt Finland. Under sådana förhållanden kan jag, som sagt, tänka mig att en dylik begäran skall kunna framställas, men jag kan inte finna annat än att denna fordran borde vi icke på minsta vis vara ovilliga att efterkomma. Detta är det minsta, som kan begäras av oss; det bör av oss i vårt eget intresse kunna begäras vida mer.

En annan fråga gäller bestämmelsen om användande av militärmakt och om förbundsrådets befogenhet att föreslå oss att med härmakt vända oss mot någon, som brutit mot förbundsakten. Det är nu icke mycket troligt, att något sådant skall åläggas oss i annat fall än då vi verkligen alldeles speciellt kunna ha intresse av att få vara med om en dylik aktion. Det är väl antagligt att om man tänker sig en konflikt uppstå mellan förbundet och någon fördragsbrytande stat, de trupper, som nationernas förbund har till sin disposition, skola vara så starka, att man icke skall behöva anlita våra tillgångar i detta avseende. Jag har bra liten anledning att tro, att något sådant skall sättas ifråga.

Antag emellertid det fall, att vi, oaktat vi äro med i nationernas förbund, skulle komma i en sådan situation, att vi måste säga oss: detta är oss faktiskt omöjligt att göra, vi kunna icke gå med härpå, vi kunna icke ha någon anledning att ställa våra trupper till förbundets förfogande. Jag vill då påpeka, att något sådant visserligen på sätt och vis vore ett brott mot förbundsakten, men att det enda äventyr, som finnes utsatt härför, är att vi riskera bliva uteslutna ur förbundet. Det kan ju vara mycket beklagligt med en sådan åtgärd visserligen, men att vi genom härmakt skulle på något sätt kunna tvingas att skicka ut trupper finnes icke antytt i förbundsakten.

När man ser på dessa olägenheter, som naturligtvis existera, men som jag har mycket svårt att finna så betänkliga i praktiken, som högerre-ervanterna vilja påstå och när man tänker på dessa förhållanden, kan man inte anse annat än att, då herr Trygger m. fl., i sin reservation säger: »Vår självbestämningsrätt, vår neutralitet», — så långt kan jag visserligen vara med men icke vidare — »vårt statliga oberoende, med ett ord allt, vad vi ha kärt och dyrbart, vårt fädernesland, bleve underkastat främmande makters gottfinnande», detta måste betecknas såsom överord.

Det är klart, att den som betraktar själva förbundsakten eller rättare sagt ingressen om nationernas förbund kan därvid vara optimist eller pessimist. Optimisten säger naturligtvis: nu är en ny

acra gången ut över världen nu ha vi fått vad vi traktat efter, nu skola vi får ett nationernas förbund, som skall förebygga alla strider; det skall bli frid i världen nu och för eviga tider. Pessimisten åter säger: här är ett försök gjort, ett aktningvärt försök visserligen men på samma sätt som man icke genom lagar i stort sett kan förbättra människorna — människorna behålla i alla fall sina fel, och när frestelserna komma, falla de — på samma sätt förhåller det sig med folken: man sluter fördrag i de mest idella syften, i de bästa avsikter, men när frestelserna komma, och folklidelserna råka i svallning, då glömmar man de många fördragen och då är man lika därän som någonsin förr. Pessimisten säger sig givetvis att det på sin höjd kan dröja en tjugu år innan det kan konstateras att hela denna idé om nationernas förbund blott är en utopi.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Man må vara optimist eller pessimist: tjugu år är dock också en tid i en nations liv, det är en tid, som kan vara synnerligen viktig för en nation; det kan vara en i hög grad farofylld tid, och det gäller för ett land att inrätta sig även för kort sikt. Man får se till, att man även under de närmaste tjugu åren känner sig något så när tryggad, men får inrikta sig på även en sådan situation.

Vilka olika situationer kunna vi nu tänka oss för Sveriges del under de närmaste åren? Ja, vi kunna först tänka oss att stormakterna i nationernas förbund av någon anledning komma i ny konflikt med Tyskland. Jag har redan skildrat vad som då för vår del kommer att hända, om vi äro med i förbundet, och jag har också skildrat vad som möjligen skulle hända om vi icke äro med i detsamma. Jag har kommit till det resultat, att skillnaden, så vitt jag förstår, icke är stor. Sedan ha vi också den möjligheten att taga i betraktande, att randfolken i de nybildade staterna där nere vid Östersjön på något sätt komme att stå under beskydd av nationernas förbund och vi därigenom skulle komma i den ställning att behöva hjälpa dem. I stort sett tror jag dock, att vad som skulle krävas av oss beträffande en konflikt angående dessa randstater icke skulle vara mera än vad som komme att krävas om det gällde en konflikt mellan nationernas förbund och Tyskland.

Men så komma vi till det land, som jag nyss berörde, nämligen Finland. Antag att Finland kommer med i nationernas förbund, — det är det ju ännu icke, — men antag att nationernas förbund finge intresse att skydda Finland. Jag finner det då helt naturligt, om nationernas förbund manar oss att icke bara tillåta trupper passera genom vårt land utan även att själva deltaga i en dylik aktion. Jag tycker att det är en fullt naturlig uppfattning detta, det vore alldeles i sin ordning. Ty detta är vår skyldighet icke bara mot Finland, att bidraga till att vårt gamla broderfolk skall få leva sitt eget liv, det är en skyldighet även mot oss själva. Det är en trygghet för oss så länge Finland är en buffertstat mot Ryssland i öster. Det måste vara med en klok politik överensstämmande att även förmedelst härs-makt bistå Finland, om så skulle vara behöfligt.

Nu kommer jag emellertid till den för mig avgörande punkten, vårt förhållande till Ryssland.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Det är väl i snart tvåhundra år, som Ryssland varit den mara, som ridit oss. Faran ifrån Ryssland har ständigt varit levande för oss, och vi ha alltid måst tänka på att därifrån lurar det spöke, som ett, tu, tre kan komma över oss. Det är alldeles naturligt, att Ryssland skall utgöra en sådan fara för oss: det ligger i hela ryska nationens och hela ryska statens natur, att den skall driva expansionspolitik. Peter den stores testamente må vara understucket eller ej, men de tankar, som ligga inneslutna däri, tankarna att Ryssland måste fram till västerhavet, på alla möjliga sätt söka sig ut till havet och sträva att utvidga sig, dessa tankar ha legat till grund för den politik, som Ryssland följt alltsedan hans tid, en politik, som man förvisso även framdeles kommer att följa. Det är väl ingen hemlighet för oss, litet var, att hade icke rysk-japanska kriget brutit ut, då det bröt ut för en 16, 17 år sedan, då hade vår ställning varit annan än den nu är. Då var faran överhängande för oss, och om man inte på bestämmande håll i Ryssland fått sina intressen och sin uppmärksamhet riktade mot Korea och Östasien i övrigt, hade det förvisso gått löst över oss.

Vi hava under denna tid icke haft allians med någon. Vi ha varit ensamma och ha icke ägt något stöd under de gångna åren. Men hos oss allihop har det väl funnits en baktanke därom, att det måste vara i Tysklands intresse, att icke Ryssland komme alltför långt fram. Det måste ha varit ett tyskt intresse, att icke Ryssland gjorde Östersjön till så gott som ett ryskt innanhav, det måste vara ett tyskt intresse, att icke Ryssland kom fram till västerhavet. Vi ha nog litet var i våra tankar föreställt oss, då vi sysselsatt oss med frågan om landets försvar, att i den värsta stunden Tyskland säkerligen i sitt eget intresse skulle komma oss till hjälp.

Det har varit vår lycka, att Ryssland och Tyskland icke gått tillsammans. Hade Tyskland regerats i samma anda som under den store Bismarcks tid, hade det säkerligen aldrig släppt Ryssland ifrån sig. Han kunde ha gjort vilka uppoffringar som helst för att få behålla detsamma som bundsförvant. Han hade säkerligen, i trots av att Tyskland faktiskt hade motsatta intressen, varit färdig att offra Konstantinopel för sitt syfte, och det är icke osannolikt alls, att han även varit färdig att offra oss, om de tyska intressena krävt att behålla Ryssland vid sin sida. Jag kan inte förstå annat än att den för den ensamme mannen på Amerongen bittraste stunden skall vara den, då han måste förebrå sig, att ett avbrytande av Bismarcks politik lett till den katastrof hans land gått tillmötes.

Nu förhåller-det sig ju så, att Tyskland är brutet och Tysklands makt är krossad. Vi kunna icke ett ögonblick tänka, att under de tjugu år, jag talat om, finns någon hjälp att få från det hållet. Men därjämte är det uppenbart, att i den nya konstellation, som förr eller senare bygges upp, Ryssland och Tyskland komma att stå emot det övriga Europa. Att sålunda längre hoppas på tysk hjälp är, såvitt jag kan förstå, under det närmaste tiotalet år uteslutet.

Vad är då för oss naturligare, än att gå till den maktsfär, som återstår, d. v. s. den maktsfär, som nu bjuder oss att ingå i nationernas förbund och bjuder oss att genom detta inträdande vinna det skydd, som tillförsäkras förbundets medlemmar.

Nu svaras det väl, att förhåller det sig så, att engelsk och fransk intressepolitik bjuder, att Sverige icke krossas, då kommer man att fullfölja denna politik, vare sig vi äro med i förbundet eller icke.

Ang. Sveriges
anslutning till
någon annan
förbund.

(Forts.)

Jag tror dock, att detta är ett alldeles förbise en ofantligt viktig faktor i nuvarande staters liv. Stater och folk regeras numera icke av statsmannen, som sitter och knäcker för sig själv, vad landets intresse just för ögonblicket kräver i uppkommande frågor. Statsmannen kommer ingen vart, om han icke har folken med sig. Man måste, såvitt jag förstår, i nutida politik taga hänsyn till folkopinionen: den är och förblir en makt. Jag tänker nu på, hur folkopinionen skulle påverkas av ett beslut av oss i denna fråga. Jag kan icke inse annat än att ett avslag å vår sida på det anbud, som göres oss, måste verka i högsta grad avkylande på folkopinionen i dessa länder, som nu bilda nationernas förbund. Det måste för dem bli en frestelse, att om vi en gång komma i fara och ha behov av hjälp från nationernas förbund, giva det svaret: ni ville icke när vi bjödo er, sköt er nu själva!

Gå vi däremot med i förbundet blir det åtminstone en moralisk och politisk skyldighet att giva oss den hjälp, som kan givas, en skyldighet, som de olika länderna komma att känna såsom en skyldighet att bistå en medlem av förbundet, som kommit i fara.

Jag måste därför hålla före, att det är med lugn och sund politisk klokhet överensställande, att vi sälla oss till den maktsfär, som nu bildar nationernas förbund, och som i kommande faror bli vår naturliga bundsförvant.

Detta kallas av dem, som äro av motsatt mening i detta fall, för allianspolitik. Må så vara! Det är kanske alldeles riktigt, att använda det uttrycket. Vi ha emellertid icke förut, även om vi under de sista 70 åren fört endast neutralitetspolitik, stått främmande för en allianspolitik. Icke ha vi känt oss detroniserade på något som helst sätt *därför* att vi slöto förbund med andra makter, vilka hade gemensamma intressen med oss. Jag kan icke se, att däri ligger något förnedrande.

Det måste alltså enligt min uppfattning vara med klok svensk politik överensställande att ingå i nationernas förbund. Och när jag gör ett yrkande härom, sker det i tanke, att den stund kan komma eller, rättare sagt den stund kommer, otvivelaktigt förr eller senare, då vi äro i fara, då Sveriges ödestimma slår, och då gäller det, herr Lindman, icke bara huruvida vi vilja *vara svenskar*, utan huruvida vi skola *förbliva svenskar*, huruvida vi skola få leva vårt eget liv eller ej. Det är med hänsyn därtill, som jag, med tanke alltså på framtiden, den farofyllda framtiden, icke kan endast taga på mig ansvaret för underlåtenhet att ingå i förbundet, utan i stället måste säga mig, att politisk klokhet bjuder att mottaga den hand, som räcker oss i och med anbudet att gå in i förbundet.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Thore instämde häruti.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Herr Vennerström: Jag skall börja mitt anförande där den föregående talaren, den ärligaste under dagens debatt, slutade sitt synnerligen intressanta inlägg. Det var för en gångs skull en ärlighetens röst, som skar igenom de vanliga slingrande gångarna, som vi äro så vana vid uti våra parlamentariska debatter.

Herr Hederstierna klargjorde, hur han för sin del såg det kommande världspolitiska läget. Vad som för honom och visst någon med honom var ett starkt stöd till förmån för inträde i förbundet är dock för mig ett *lika* starkt stöd och ett måhända än starkare stöd för mitt yrkande om avslag på propositionen.

Det är så tyvärr, att världen ännu icke är stabiliserad, men man kan dock tyvärr skönja tvenne olika maktgrupperingar, vilka dyka upp ur det stora kaos, som för närvarande råder. Å ena sidan en segrande entente, som i nationsförbundets form bildat en ännu större ententeallians, å andra sidan ett obesekrat Ryssland, en sovjetmakt, som med okuvad kraft reser sig som värdig motståndare gent emot den s. k. västmaktsdemokratien. Man ser, huru denna väldiga kraft genom det revolutionära folkets styrka varit i stånd att bryta den militära interventionen och bryta den ekonomiska blockad, varmed ententemakterna söka att kringringa och om möjligt döda den ryska folkrevolutionen. Om nu det besegrade Tyskland, vilket ju alla skäl tala för, kommer att gravitera mot Ryssland, då ha vi en stor uppdelning i tvenne världsfamnande jättevälden. Och nu anser herr Hederstierna, att i sådant fall bör Sverige för sitt vidkommande genom anslutning till folkförbundet gå med den ena sidan av dessa väldiga allianser.

Jag vill för min del ärligen säga, att om läget är sådant, och därvidlag är herr Hederstierna enligt min tanke på rätt spår, då är det en plikt mot Sveriges folk och land att stå utanför sammanslutningen och icke gå in på vare sig den ena eller andra sidan utan söka behålla den neutrala ställning, som Sverige intagit under de tider, hela världen under krigsdagarna var söndersprängd i tvenne lika väldiga, lika kringgripande och lika mäktiga grupperingar. Det har talats om, att vårt land i sådant läge ingenting kunde göra. Men då i alla fall världen förut, som nämnt, varit söndersprängd i tvenne olika maktgrupperingar, och Sverige därvid kunde som neutral stat alltjämt hålla sig utanför, tala icke då sannolika skäl för, att Sverige i ett kommande läge, stående mellan tvenne liknande sammanslutningar, även skulle kunna intaga och bevara samma neutrala ställning, som förr? Gent emot herr Hederstiernas påpekande, att vi kunde komma att intvingas i en ekonomisk blockad, exempelvis mot Tyskland, vill jag framhålla, att vi under världskrigets dagar blivit, om jag icke misstager mig, vid tvenne tillfällen anbefallda att delta i en sådan ekonomisk blockad. Vid båda dessa tillfällen har Sverige svarat nej, och det har *kunnat* svara nej och fått sin neutralitet respekterad.

Herr Hederstierna överraskade, som jag sade, med sin ärlighet, som måhända kommer som en liten kalldusch på rätt många av de herrar, icke minst bland högersocialisterna, vilka tala och rösta för

anslutning till nationernas förbund. Det är känt, att folkförbundets spets enligt herr Hederstiernas tanke är riktad gent emot Sovjet-Ryssland. Han har många meningsfränder. Jag vill icke hänvisa till den något dubiöse folkrättsexperten von Holstein, som i sin välbekanta bok gör gällande, att folkförbundet har till uppgift att döda bolsjevismens mara. Men jag vill hänvisa till en sådan man som professor Alexanderson, som i sitt bekanta Göteborgstal framhöll, att förbundet skulle vara ett värn mot hotande expansion å Rysslands sida. Det låg även i herr Hamiltons anförande i dag någonting av samma tankegång, då han bekände som sin mening, att ett sådant Ryssland, som var, uti terror med icke ordnade demokratiska förhållanden -- och detta är ju enligt hans mening fallet med det nuvarande Ryssland -- ej skulle kunna vinna inträde i förbundet. Jag spårar samma tanke även i herr statsministerns anförande. Han hoppades, att Rysslands inre utveckling skulle gå därefter, att landet kunde komma in i förbundet. Det ligger i dessa ord från de båda liberala talarna klart och tydligt uttryckt, att man ansåg folkförbundet böra vara en viss »kustos», som ingriper i folkens inre öden, som skall kunna bestämma vilken utveckling folken böra slå in på inom sina egna länder.

Och så kom slutligen herr Hederstierna och visade sig vara en gengångare från forna, men gudskelov ännu ej glömda dagar. Det var den gamla ryska faran -- vi ha känt den i forna tider -- som den nye Sven Hedin i sitt anförande från dagens talarstol uppehöll sig vid. Om det än icke hos herr Hederstierna fanns Sven Hedins fullmyndiga stämna, fanns det där i varje fall samma tankeinnehåll. Nu talas det visserligen icke längre om den ryska expansionen i *tsarismens* utan uti *bolsjevismens* tecken, men ständigt är det fråga om denna oundvikliga och naturnödvändiga expansion. Herr Hederstierna, den nye Sven Hedin, talade som den gamle om Sveriges ödestinna: det kan självklart i detta läge icke gå an med mindre än att det skall vara en ödestinna. Och liksom den gamle Sven Hedin påyrkade att stärka vår värnkraft och skaffa allt drygare och drygare militärbördor, vilka vi ju även fingo med den Hammarskjöldska härordningen, så talade den nye om att vi skola in i det nya försvarsförbundet för att erhålla värn mot denna välsignade ryska fara. Det kan hända, att en eller annan lyssnar till det talet. Jag kan det för min del icke. Då jag i detta fall tänker såsom en socialist måste tänka, kan jag icke komma till annat resultat än att medelst fritt samförstånd, medelst fria ekonomiska förbindelser och fritt samarbete denna fara bör kunna avlägsnas. Då jag har denna bestämda tanke, är det tämligen uppenbart, att jag icke kan -- och jag tror icke att någon socialist skall kunna göra det -- godkänna detta tungomålstalande, som i dagens debatt kommit från den nye Sven Hedins sida.

Herr Branting särskilt behandlade den synpunkten, att vi i detta nu skulle befinna oss i ett tvång att välja mellan det gamla våldssystemet, den gamla anarkien, å den ena sidan, och ett nytt världsläge med ett börjande internationellt rättssamhälle å den andra sidan. Det

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

har ju från hans anhängares sida — jag erinrar i detta fall om hans partisekreterare Möller — använts en terminologi, enligt vilken vi, som icke vilja gå med, förklaras vara anhängare av den gamla nävrätten. av det gamla våldssystemet, medan anhängarna av anslutning äro motståndare till nävrätten såsom en skiljedomare mellan folken. Jag måste även i detta fall, såsom jag nyss gjorde, anknyta till de Sven Hedinska tiderna. När man från den sidan då krävde: Sverige ut ur neutraliteten och in på den modiga uppslutningens väg, in i en viss allians, då hävdade herr Branting och herr Möller och hela den svenska demokratin, att just genom att bibehålla neutraliteten hade man intagit en frontställning gent emot varje dyrkan av nävrätten inom världen. Nu har man från den sidan kastat om. Vi, som nu hävda neutraliteten, anses vara nävrättens anhängare och de, som yrka på allianspolitik, skola vara de enda, som verkligen vilja gagna mänsklighetens heliga sak. Det har kommit ett väl avvägt ord från en så gammal demokrat, en så gammal fredsvän som allas vår kände Mauritz Hellberg i första kammaren, vilken nyligen fällde de rätt bekanta orden, att det skulle vara ett svek mot mänskligheten att nu vägra att ingå i nationernas förbund. När herr Branting och herr Hellberg förut hävdade neutraliteten gent emot en allians med centralmakterna, ansågs det från den sidan vara ett svek mot mänsklighetens sak att gå in i en sådan allians. Nu återigen slungar man från samma håll de orden mot oss, som äro motståndare till en allians med den andra sidan: »ni, mina herrar, äro svikare mot mänsklighetens sak». Då herr Branting till sin granne, herr Lindman, nyligen riktade de orden, att vi icke böra förgifta debatterna med att t. o. m. i väl övervägd form komma med nog så skarpa uttalanden, vill jag vänligen anhålla, att herr Branting och med honom likställda även måtte rikta den maningen till sina egna anhängare, att de icke med dylika ord förgifta en debatt, som skulle kunna föras på annat sätt. Då man här talar om att vi skulle svika mänsklighetens sak, vill jag framställa den frågan: finnes det en enda man på er sida, som verkligen anser, att ett sådant land som Schweiz svikit mänsklighetens sak? Detta land går icke in på de vanliga villkoren, det behåller sin permanenta neutralitet. Schweiz är en fyrbåk, som lyser i barbariet, och jag tror, att Schweiz hållning är en gärning för mänskligheten, likaväl som jag tror, att det skulle betyda en dylik gärning, om Sverige skulle behålla sin neutralitet och hävda den permanent utan någon vilja att gå in på vare sig den ena eller andra sidan i världsalliansen.

Man har använt ordet ansvar, och det är förvisso i ett läge sådant som detta nödvändigt, att varje människa känner sitt ansvar. Men jag tror, att ordet ansvar bör riktas mera åt det andra hållet och icke så mycket åt vårt. Jag blir såsom vänstersocialist vanligen stämplad som halvbolsjevik, alltså naturligtvis en sådan man, som icke är rädd för språng ut i det ovissa. Men jag tager sprången, först när jag känner grunden vackla och skönjer fastare mark på andra håll. Nu stå vi på den fasta mark, som neutraliteten varit i hundra år. Det var den enda fasta punkt, varpå vi kunde ställa oss, när allting annat vack-

lade och den höll. När vi nu taga döds-språnget från den fasta mar-
 ken ut i gungflyt, där vi icke kunna skönja den fasta marken på
 andra sidan, då kan jag icke följa med. Jag tror, att i sådant fall
 böra de, som tala om ansvar, även tala inåt det egna lägret, ty för-
 visso är det ett ansvar förbundet med att lämna den fasta marken, ett
 ansvar tyngre att bära, som ansvaret för oss att alltjämt behålla den
 fasta marken och säga nej till ett inträde i förbundet.

Nu har från visst håll talats om, att det skulle vara en sådan
 risk att stå utanför denna entente-allians som fått formen av nationer-
 nas förbund. I utskottets utlåtande ser det tämligen hyggligt ut; man
 talar där om de ekonomiskt politiska olägenheterna. Men talet har kom-
 mit i en annan, mera hård och mera vidlyftig form från annat håll.
 Jag erkänner, att i dagens debatt har icke det talet i nämnvärd grad
 hörts från anhängarna till anslutning, men det har hörts på andra stäl-
 len utanför denna kammare. Man har fått den känslan genom den agi-
 tation, som bedrivits från vissa håll, att det svävar över oss ett da-
 moklessvärd. Det är, säger man, ett hot, som vilar över våra hu-
 vud, om vi icke gå in i förbundet. Det har rent av viskats, att Sve-
 rige, om det vägrar sin anslutning, skulle bli behandlat som en spetälsk,
 som skulle utstötas från de övriga mänskliga samhällena. Jag vill
 ställa den frågan, icke till herr Branting, då han väl näppeligen kom-
 mer upp i debatten ytterligare, förrän möjligen mot morgonsidan, utan
 till hans adjutant, herr Engberg, som enligt frivillig överenskommelse
 oss emellan kommer att vara mig i hälarna i debatten, jag vill rikta
 den frågan till honom: Vad är det som hotar? Lämna ett klart tee-
 ken, drag undan slöjan, så att vi verkligen kunna se! Är det här tal
 om en inbjudning, som vi ha rätt att säga ja eller nej till, eller är det
 här bara tal om att lyda kommando? Vi vilja ha det klara beskedet
 från de herrar, som med sin kännedom om förhållandena i detta hänseende
 i ententens centrum, i Paris, möjligen kunna säga vad som kan ligga
 bakom hotet eller talet om hotet, som kan vila över våra huvud i
 denna stund. Men jag tror för min del, att de herrar, som föra det
 talet, äro mera konung-ska än konungen själv. Det är, synes det mig,
 en grov förolämpning mot de ledande ententestaterna, vilka skulle bil-
 da det internationella rättssamhället att säga, att dessa stater skulle
 vilja behandla en stat som Sverige med gamla fredstraditioner såsom
 en stat vid sidan, en mindrevärdig stat, för den händelse vi nu skulle
 våga överväga denna fråga ytterligare, innan vi fatta ett så viktigt
 beslut.

Herr statsministern har talat om § 1 i förbundsakten och sagt,
 att den skulle ålägga vårt land måhända synnerligen dryga villkor,
 som det rent av skulle vara en skam att sedan biträda, om vi skulle
 vila på hanen och ännu så länge dröja med vår anslutning.

Jag tror, att man om denna § 1 kan göra det uttalandet, att
 den kan tolkas på ett sådant sätt, att den icke är tillämplig på de sta-
 ter, som från början äro inbjudna, men som i första omgången vägrat
 inträda i förbundet. Låt dock så vara att artikel 1 verkligen kan
 tolkas så, som herr statsministern vill, så kräver denna artikel, att

Ang. Sveriges
 anslutning till
 nationernas
 förbund.
 (Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

en stat, som sedan inträder, skall lämna garantier för att den vill hålla sina internationella förpliktelser och därjämte underkasta sig att bära just den militärbörda, som kan bestämmas för staten ifråga. Vad nu det förstnämnda beträffar, så borde det väl tämligen enkelt kunna ordnas så, att det från Sverige gjordes en hänvisning till vår gamla fredshistoria, vår gamla neutralitetstradition. Man skulle också kunna ställa den frågan: När har icke Sverige klarat varje internationell plikt? Jag tror, att en hänvisning enbart skulle kunna gälla som svar i detta fall. Vad beträffar att Sverige skulle underkasta sig att bära just den militärbörda, som kan i ett sådant fall påläggas, så vill jag nämna, att det enda, som kan utkrävas, är, förefaller det mig, en mindre militärbörda än de stater, som från början äro med, få vidkännas. En stat, som icke går in, anses naturligtvis som i viss grad misstänkt. Man ålägger icke en misstänkt stat att rusta mera, utan en sådan stat får sig ålagd mindre rustningsplikt. Jag kan för min del icke se, att ett sådant skäl som av motsidan förebares, skulle vara för mig avgörande för min ställning till frågan om vårt inträde i förbundet.

Från herr statsministerns sida har, helt naturligt förresten, slagits mycket hårt på enighetens strängar. Han är ju talemän för riksregeringen enligt hans egna ord, denna riksregering, som efter vad det säges, icke har mer än två dagar att leva. Herr statsministerns garanti för att hans regering skulle göra det mesta möjliga för att tillmötesgå utskottets hemställan att framföra vissa önskemål, det löftet kan samnerligen mycket väl uppfyllas av herr statsministern.

Nu yttrade herr statsministern, att enigheten i världen bland de inbjudna staterna är så ofantligt stor, och att därför även Sverige borde i enighetens tecken inträda i detta nationernas samfund. Jag undrar, om icke herr statsministern i denna sin argumentation har något dyrkat den kvantitet djävul, varom tidningen Socialdemokraternas nye medarbetare, herr Ivan Oljelund, nyligen talade i en rätt intressant artikel. Herr statsministern räknar tydligtvis, men han väger icke. Jag misstänker dock, att om man skulle väga rösterna för att uttröna, vilka som rösta ja i själ och hjärta — nå, ja, herr Branting gör det måhända — så tror jag icke att tio procent skulle rösta ja, ty de nittio procenten äro nog i själ och hjärta synnerligen ovilliga. Jag har talat vid man efter man bland herr Brantings egna anhängare och frågat »nå vad har du för mening?» »Jo», har man svarat, »egentligen skulle jag vilja rösta nej, jag är mycket betänksam, men vi måste i alla fall rösta ja.»

Granskar man så besluten från de neutrala staterna i denna fråga, så tror jag icke, att den Edénska enighetsformeln håller så synnerligen långt. Herr statsministern talade om, att Hollands andra kammare med överväldigande majoritet röstat för inträde. Sanningen är den, att i Hollands andra kammare har hälften av kammarens ledamöter + 9 röstat för bifall, och jag tycker verkligen att anspråken på »överväldigande» skola vara synnerligen små, för att man skall finna denna siffra av 9 mer än hälften så synnerligen tillfredsställande.

Låt oss sedan se på Schweiz. Det går in, men, märk väl, med bibehållen permanent neutralitet. Skulle man ställa frågan »ja eller nej utan vidare» till landet, kan man vara tämligen viss om att anslutningen skulle bli synnerligen ringa, om man ens kunde nå fram till majoritet.

*Aog. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
Forts.)*

Danmark är enigt, säges det. Ja, det är sant, men jag återkommer strax dit.

I Norge är högern sprängd. Liberalerna äro huvudsakligen för, Socialisterna äro enhälligt emot. Herr statsministern talade något nonchalant om att »Norges vänstersocialister» röstade nej. Det är något litet grand otrevligt för en historieprofessor att icke känna läget i Norge så pass väl, att han ens kan nämna de norska socialistiska stortingsledamöterna vid deras verkliga partibeteckning. Det är visst icke så, att vänstersocialisterna gå för och högersocialisterna emot. Det är visst inga vänstersocialister, inga bolsjeviker, utan det är högersocialister, Brantingianare, i Norges storting. Det verkliga läget är, att den bolsjevikiska riktningen och den antibolsjevikiska gå på fullständigt samma linje, så att just herr Brantings anhängare i Norge gå mot anslutning, och det är icke, som herr statsministern påstår, så, att det är endast vänstersocialisterna, som äro emot.

Man har från visst, herr Branting närstående håll, med en viss skadeglädje talat om att, då nu vänstersocialisterna och högern gå emot, då visar detta, var de verkliga reaktionära krafterna inom vårt samhälle finnas. Då har det ju ett visst intresse att få nämna en personlighet till i den reaktionära treenighetens gudom: herr Brantings egna högersocialister i Norge, som alltså själva äro bekajade med samma rysansvärda reaktionära anda. Då herr statsministern talade om inre frändskap mellan herr Lindman och mig, är det med ganska stor glädje jag räknar inre frändskap med herr Brantings goda vänner och kamrater — senast från Köpenhamns-kongressen — inom Norges storting.

Då man talat om den skandinaviska enhälligheten för anslutning, djärves jag något dröja vid den sidan av saken. Det är måhända icke enbart den rent ideella anslutningen till fredstankarna, som gör, att Norge och Danmark så enhälligt gå in för anslutning till nationernas förbund. I Danmark har ju läget varit sådant, att Danmark allt sedan dansk-tyska kriget i realiteten haft fronten riktad mot Tyskland, och därjämte har Danmark, som bekant, erhållit Slesvig som present genom Versailles-freden. Jag läste nyligen en artikel av en dansk rättslärd, som yttrade, att när Danmark erhållit denna gåva och därigenom fått sin gamla äresak uppfyllt, vore det en äresak för Danmark att även biträda nationernas förbund. Norge har erhållit Spetsbergen, och jag läste nyss i en norsk tidning ett yttrande, att det fanns tre fakta, som nödvändiggjorde anslutning till nationernas förbund, och att ett av dessa fakta var Spetsbergen. För Sveriges vidkommande hägrade Alandsfrågan. Det är väl tämligen visst, att, om Sverige icke går in, då blir den frågan icke löst så, som regeringspartierna satt in hela sin prestige på att genomföra. Jag vill icke tala om köp; det kan det

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

ju icke vara tal om, men med gåvor och gengåvor varar kärleken längst. Jag undrar, om icke dessa frågor, som ju äro mycket ömtåliga för alla de skandinaviska länderna, i någon mån kunna ligga bakom och påverka ställningstagandet i denna fråga.

Nu anförde herr Branting på tal om skandinavisk samverkan, att vi från vår sida, som rösta nej, ha väl starkt nonchalerat den stora faran för sprängning av det skandinaviska samarbetet, genom att Sverige ensamt icke skulle ingå i nationernas förbund. Man har talat om att därigenom Kölen skulle bli ett ööverstigit hinder mellan Sverige och Norge. Jag erkänner fullt och villigt, att just detta skäl enligt min tanke är det starkaste och det mest bärande, som kan anföras för inträde. Det förstär den svenska och norska demokratin, som 1905, när nationalismens vrålapor höllo på att framkalla kriget, voro de enda, som höllo huvudet kallt och med sin samverkan kunde hejda, vad som då vid vissa tillfällen rentav ansågs oundvikligt. För mig liksom för många är det en hjärtesak, att behålla denna samverkan. Men jag vill å andra sidan säga: ingen samverkan för samverkans egen skull. Om den tjänar ändamål och medför följder, som äro till skada eller livsfara för Sverige, då bör man enligt min uppfattning utan vidare säga nej. Men jag förstår för min del icke, varför icke den ekonomiska samverkan mellan Skandinavien stater ändå skulle kunna upprätthållas, varför icke ett andligt utbyte skulle kunna ske och en gemensam skandinavisk lagstiftning fortsättas.

Det kan ju tänkas, att utrikesledningarna draga isär, men om så sker, vill jag med anknytning till 1905 som min mening säga, att här finnes en mellanfolklig samverkan, ett skandinaviskt samarbete, som håller, och det är samarbetet mellan arbetarevärlden på olika sidor om de skandinaviska gränserna. Jag tror, att den vänstersocialistiska kongress, som i höstas hölls i Sveriges huvudstad, räknade ombud för ungefär trehundra tusen skandinaviska arbetare — — — herr Branting ruskar på huvudet, men jag återkommer till hans kongress i Köpenhamn, och jag vill hoppas, att herr Branting nu icke skakar sitt jätt huvud. Den kongressen räknade enligt herr Brantings eget organ ombud för en miljon skandinaviska arbetare. Vi skola icke tvista om siffror, men jag kan i alla fall säga, att om bakom de båda kongresserna stå sammanlagt en eller en och en halv million skandinaviska arbetare, bilda de en väldig styrka av fast, skandinavisk samverkan, beredd att insätta hela sin väldiga kraft, ifall utrikesledningarna skulle vilja spränga isär eller eventuellt en befallning skulle komma från rådets sida om att man skulle spränga en sådan samverkan. Och jag litar till och med, så fiende jag i denna fråga är, så starkt på herr Branting, att jag tror, att herr Brantings gamla traditioner från 1905 och som internationell socialist skola visa, att, om något sådant skulle hända, som att man på allvar skulle söka spränga denna samverkan, skulle herr Branting och hans parti göra sin plikt mot den internationella socialistiska samhörigheten.

Herr Edén talade om att man icke gärna skulle kunna skapa

ett bättre förbund. Ja, jag tror, det varit möjligt, om man nämligen hade följt råd, icke bara från Edénliberalismen ute i världen, utan också från andra — jag tänker närmast på den rakryggade Asquithska liberalismen — som haft något radikalare karaktär. Jag tror också, att det varit möjligt, om man följt råden från den Brantingska högersocialismen, som icke har fått nita fast många märken av sin åskådning i förbundets stadgar.

Tillåt mig hänvisa till ett uttalande från den andra internationals kongress i Bern, som hölls i februari i fjol. Jag vet icke, om herr Branting haft sin högra hand kring pennskalfet, men hans adjutant, herr Engberg, har säkert haft sina fingrar med, det har han själv nyligen bekänt för mig. Nu står det i detta synnerligen intressanta, klara och väl befogade uttalande, 'som jag vill minnas, att herr Branting som högtidligt sändebud avsåndes till Versailles och Paris för att framföra, bland annat följande intressanta sats: »Det står som en fordran, att samfundet skall bildas av de olika ländernas folkrepresentationer.» Är det fullgjort? Det är vissa regeringar, som bildat det, men icke folkrepresentationerna. Det står vidare: »Samfundet måste utgå från en rättsfred, som icke har några konfliktämnen.» Är det fullgjort? Det utgår från en våldsfred, som har eu massa konfliktämnen. Vidare står det: »De på grundvalen av folkens självbestämmanderätt uppbyggda staterna måste upptagas i nationernas samfund.» Är det fullgjort? Det finnes sådana stater, som stå utanför. Vidare: »Alla samfundsmedlemmar skola ha samma rättigheter och samma plikter för genomförandet av dessa uppgifter.» Är det fullgjort? Det finnes skillnader i makt inom förbundet. Vidare: »Nationer, som ännu icke nått fram till självbestämmanderätt, skola av nationernas förbund skyddas och utvecklas därhän, att de bli i stånd att bli medlemmar av ett samfund av fria folk.» Är detta fullgjort? Hur är det med Irland, hur är det med Indien o. s. v.? Jag tror, vi äro mitt inne i det av herr Edén omtalade Utopiens eller Drömmarnas land. Vidare: »Samfundets första uppgift är, att förhindra nya krig och krigsrustningar.» Är det fullgjort? Nej, det legaliserar kriget. Vidare: »Det måste skapas institutioner, som genom medling och skiljedom kunna antingen förebygga eller bilägga alla tvister mellan folken, även sådana frågor, vilka betecknas såsom livs- och äresfrågor.» Är det fullgjort? Det finnes ingen obligatorisk skiljedom bestämd. »Samfundet skall avskaffa alla stående arméer och slutligen åstadkomma fullständig avrustning.» Är det fullgjort?

Ja, jag tror, att, om herr Branting själv skulle svara, så är det ett fruktansvärt långt hopp mellan den nakna och brutala verklighetens land och det utopiernas och drömmarnas land, om vilket, som jag nyss nämnde, herr Edén talade. Men herr Branting skulle ju vara vårt lands främste realpolitiker, och jag kan därför uttala den förvissningen, att då herrar Branting och Engberg här medverkade till just de kraven för folkförbundet, var det som verkliga realpolitici och icke som drömmare och som förlugna utopister.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Fort.)

Nu är i alla fall denna klyfta — och därmed skall jag sluta mitt anförande — mellan drömmarnas land och verklighetens land inte för herr Branting större än att han utan vidare kan taga det lilla språnget över. För mig är klyftan för stor. Jag vidhåller, att just de grundlinjer, som herr Branting där drog fram, de borde vara grundläggande, och när man här ser en verklighet, som på varje punkt utav någon betydelse strider mot det Brantingska programmet, så är jag så lojal mot herr Brantings meningar från februari 1919, att jag vidhåller desamma mot herr Branting av februari och mars år 1920.

Jag är viss om, att den efter mig kommande herr Engberg med sin klara och filosofiska dialektik skall vara den man, som är mäktig att klargöra, huru den ärlige socialisten måste självklart rösta för anslutning. Jag förs i förväg opponera mig mot en sådan utläggning. Det har en gång talats om — det var för tio år tillbaka, när herr Branting fyllde femtio år — att herr Branting var i själ och hjärta en god borgerlig demokrat. Jag tror, att det är denne Branting, den gode, borgerlige demokraten, som kommer honom att i denna stund yrka bifall, men jag betvivlar starkt, att det är den internationelle socialisten Branting, som med själ och hjärta är för anslutning till detta folkförbund, som har fått en så föga överensstämmande lydelse med det folkförbund, som han själv skisserade februari 1919. För mig är socialismen något annorlunda. Jag kan såsom socialist — herr Engberg kommer naturligtvis att säga, att jag inte är det — men jag kan som socialist icke yrka bifall till anslutningen. För mig ligger i den Marxska socialismen den bärande grundtanken, att alla proletärer på olika sidor om gränserna böra enas. Jag kan inte medverka till ett sådant folkförbund, som dels är ämnat och dels kan komma att medverka för att pålägga Tysklands arbetarvärld övermänskliga bördor, som aldrig någonsin kunna bäras. Jag kan som socialist inte medverka till att den tanken, som herr Hederstierna så klart utformade, om att Sveriges arbetare skola tjänstgöra till att eventuellt med ekonomisk blockad eller militärmakt ingripa mot Rysslands arbetare, blir förverkligad. Det förbund, som nu är format, det spränger den internationella solidariteten. Det är en allians, som spränger den internationella solidariteten all världens arbetare emellan. Och av denna anledning är det mig fullständigt omöjligt att yrka bifall till anslutningen till folkförbundet.

Och här finns äntligen den länge efterlysta skiljemuren emellan herr Lindman å ena sidan och vänstersocialisterna å andra sidan. Herr Lindman slutade, att han ville inte bli någon internationalist. Men som verklig svensk, som äkta kärnsvensk, så måste herr Lindman yrka avslag. Jag kan känna som svensk, och jag gör det, men jag känner på samma gång som internationell socialist. Och därför, med avvisande av varje påhäng av vanvetts herrarna från 1914 så vill jag för min del säga, att som internationalist kan jag inte vara med om att man skall spränga solidariteten och sedan resa klass mot klass av all världens arbetare, som borde stå sida vid sida

för att gemensamt efter klasskamplinjer kunna dana det verkliga folkens förbund, som inte är danat i denna stund och aldrig någon sin blir fullkomnat med det nuvarande folkförbundet som källa.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Med herr Vennerström förenade sig herrar *Johansson* i Solleå, *Hage, Hansson* i Rättvik, *Alvin, Ericson* i Funäsdalen och *Werner*.

Som tiden nu var långt framskriden och många talare anmält sig för yttrandes avgivande, beslöt kammaren, på hemställan av herr tal-
mannen, att uppskjuta den vidare behandlingen av förevarande utlå-
tande till kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdat anslag
komme att fortsättas.

§ 4.

Herr statsrådet *Nilson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 143, angående pensionsförbättring åt f. d. löjtnanten E. W. H.

Witte;

nr 144, angående ersättning till förre distinktionskorpralen P.
A. Carlsson i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgö-
ring; och

nr 145, angående ersättning till förre volontären A. V. F. Lars-
son i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 5.

Herr *Edberg* avlämnade en av honom och herr *Viklund* i Ovi-
ken undertecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition,
nr 110, angående grunder för bestämmelser i fråga om användande av
sax för fångande av djur.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 341, bordlades på be-
gäran.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.39 e. m

In fidem
Per Cronvall.